

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТРАНСПОРТУ, МЕНЕДЖМЕНТУ І ЛОГІСТИКИ
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств
ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Кириленко О.М.

“ ____ ” _____ 2022

К В А Л І Ф І К А Ц І Й Н А Р О Б О Т А
(Пояснювальна записка)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ

“МАГІСТР”

Тема: Удосконалення діяльності ТОВ ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД в сучасних умовах господарювання

Виконав:

Бідюк Назар

Керівник:

к.е.н., професор Новак Валентина Олексіївна

Консультанти з розділів: _____

Нормоконтролери з ЄСКД (ЄСПД): _____ (Новак Валентина Олексіївна)

_____ (Серьогін С.С.)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ 1. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Ефективність діяльності підприємства як економічна категорія	7
1.2. Методичний інструментарій оцінювання ефективності діяльності підприємства.....	17
1.3. Світовий досвід визначення ефективності діяльності підприємства	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ "ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД"	32
2.1. Загальна характеристика та аналіз господарської діяльності підприємства.....	32
2.2. Дослідження фінансово-економічної діяльності підприємства	38
2.3. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	46
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО РІВНЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У ПЛАНОВОМУ ПЕРІОДІ.....	54
3.1 Проблемні аспекти ефективності діяльності підприємства	54
3.2. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства у плановому періоді	63
3.3. Вплив запропонованих заходів на підвищення фінансової ефективності діяльності підприємства	77
ВИСНОВКИ.....	90
Список використаних джерел	95
Додатки.....	104

ВСТУП

В умовах ринкової економіки підприємство не здатне забезпечити своє функціонування на ринку, якщо воно не є ефективним та рентабельним. Виходячи із цього необхідно уточнити сутнісну інтерпретацію категорії «економічна ефективність» та форм її прояву, ґрунтовного дослідження взаємозв'язку даного поняття з категорією «продуктивність» і «результативність» та «рентабельність», а також визначення та більш ґрунтовного визначення видів останньої. Вагомого значення набувають також проблемні питання обрання універсального критерію результативності діяльності підприємства, на який орієнтується менеджмент для оперативного та тактичного прийняття управлінських рішень і забезпечення при цьому задоволення потреб зацікавлених сторін підприємства. Постійні зміни, що відбуваються в економіці країни, диктують необхідність якісно нових поглядів на встановлення мети та цілей, економічну поведінку та підходи до оцінювання діяльності підприємств. У зв'язку з вище наведеним, актуалізується обрання еквівалентних цілей, принципів, методів, критеріїв, методик та показників аналізу та оцінки ефективності господарської діяльності, які б у сукупності відповідали новітнім вимогам розвитку ринкової економіки.

Теоретичні та практичні аспекти аналізу та оцінки ефективності діяльності розглянуто в працях вітчизняних дослідників: Афанасьєв М.В., Белобородова М. В., Виборнов В.И., Гончаров В.И., Грузинов В.П., Дронова А. Ю., Зайцев Н.Л., Іваниенко В.В., Камінська І. М., Лихолат С. М., Мазур Ю. В., Нараєвський С. В., Онокало В. Г., Падерин И.Д., Петриченко А. І., Рибачук-Ярова Т. В., Сахно А. А., Сотник А. А., Федорова Н.Н., Федулова Л.І., Шарко Є. І., Юнацький М. О., Яскал І. В.

Об'єктом роботи виступають процеси забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів щодо удосконалення діяльності підприємства.

Мета роботи полягає в дослідженні теоретико-методичних аспектів визначення ефективності діяльності підприємства та обґрунтуванні прикладних заходів щодо її підвищення для ТОВ "ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД".

Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- дослідити ефективність діяльності підприємства як економічної категорії;
- визначити методичний інструментарій оцінювання ефективності діяльності підприємства;
- охарактеризувати світовий досвід визначення ефективності діяльності підприємства;
- здійснити загальну характеристику та аналіз господарської діяльності підприємства;
- здійснити аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства;
- проаналізувати зовнішньоекономічну діяльність підприємства;
- визначити проблемні аспекти ефективності діяльності підприємства;
- надати напрями підвищення ефективності діяльності підприємства у плановому періоді;
- визначити вплив запропонованих заходів на підвищення фінансової ефективності діяльності підприємства.

Методи дослідження. Для вирішення наведених завдань застосовувались, як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження, а саме: аналізу та синтезу; системного підходу; горизонтального та вертикального аналізу, коефіцієнтний метод; кореляційного аналізу. Висновки сформульовано на основі методів наукової абстракції та системного аналізу.

Інформаційною базою для досліджень стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та спеціалістів із проблем управління підприємством,

маркетингу, менеджменту, економіки підприємства, законодавчі та нормативні акти України, а також офіційна інформація Державного комітету статистики України; дані фінансової та статистичної звітності підприємства; власні аналітичні розрахунки. Обробка даних здійснювалася за допомогою новітніх інформаційних технологій.

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Ефективність діяльності підприємства як економічна категорія

Нинішній етап розвитку ринкових відносин в Україні диктує необхідність для підприємств активних дій за для підвищення ефективності його діяльності. З початку розвитку економічної науки проблема ефективності діяльності підприємств вийшла на перший план та лишається актуальною й зараз. Оцінка ефективності виробничої діяльності підприємства, управлінських рішень, витрат економічних ресурсів, а також конкретні технології та способи забезпечення удосконалення діяльності підприємств становлять особливий інтерес як для науковців, так і для економістів-практиків.

Ефект (у перекладі з лат. — виконання, дія) — результат, наслідок, підсумок будь-яких дій [68, с. 53]. Ефект від діяльності підприємства визначається як показник, що охарактеризовує результат діяльності [25, с. 122; 41, с. 174]. Показники ефекту можна складати у просторі та часі та вони відносяться до об'ємних, абсолютних показників. Залежно від параметрів об'єкту, що аналізується, показниками ефекту можуть виступати валовий національний продукт, валовий внутрішній продукт, національний дохід, валова продукція, прибуток, виручка, валовий прибуток й ін. Зокрема, ефект не пов'язують із зусиллями, котрими його здобуто, тобто витрати, що були понесені за для отримання даного результату. Стосовно цілі конкретної дії ефект має як позитивну, так і негативну направленість [31, с. 127]. Ефект чи результат від діяльності підприємства визначається як ступнем ефективності, так і періодом часу, за який обчислюється даний результат.

Ефективність тісно пов'язана з категорією ефекту. Шеремет О. Д., Сайфулін Р. С. [68, с. 53] визначають, що ефективність є однією з найскладнішою категорією економічної науки. Вона виступає базою побудови кількісних критеріїв значущості прийнятих управлінських рішень,

застосовується для формування матеріальної, функціональної, структурної та системної характеристик господарської діяльності.

Сутність поняття «ефективність» різними авторами наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Сутність поняття «ефективність» різними авторами

№	Автор(и), джерело	Визначення
1	Іванієнко В. В. [19, с. 76], Ковальов В. В., Волкова О. М. [25, с. 275]	Економічна ефективність - відносний показник, що зіставляє одержаний ефект з витратами чи ресурсами, використаними для досягнення даного ефекту
2	Іващенко Н. П. [20, с. 361]	Економічна ефективність - віддача у формі доходів багатоманітних ресурсів підприємства, що перебувають в її розпорядженні
3	Нусінов В. Я., Турило А. М., Темченко А. Г. [39, с. 91]	Ефективність - результативність, тобто результат господарської діяльності (ефект), який отримує суспільство, підприємство або конкретна людина на одиницю використаних (чи застосованих) ресурсів (чи витрат)
4	Лямець В. І., Тевяшев А. Д. [31, с. 218]	Ефективність - це не просто атрибут операції (процесу діяльності системи), що визначається в її можливості давати певний ефект, а дієвість такої можливості, тобто результативність, співвіднесена з ресурсами чи витратами
5	Орлов П. А. [41, с. 367]	Ефективність - співвідношення результату або ефекту будь-якої діяльності і витрат, що були понесені при її здійсненні. Причому це може бути як співвідношення результату та витрат, так і співвідношення витрат та результатів діяльності підприємств
6	Падерін І. Д. [45, с. 90]	Економічна ефективність – економія всіх властивих витрат на виробництво продукції, що визначає його дохідність
7	Сурмін Ю. П. [63, с. 354]	Ефективність - показник успішності діяльності системи для досягнення поставлених цілей
8	Федулова Л. І. [65, с. 388]	Економічна ефективність - такий стан справ, при якій неможливо зробити жодної зміни, яка найбільш повно задовольняє бажання однієї людини, не шкодячи задоволенню бажань іншої людини

Більшість авторів, які визначають поняття ефективності [2, с. 127; 19, с. 76; 20, с. 361; 25, с. 275; 31, с. 218], визначають дану категорію як співвідношення ефекту або результату до ресурсів або витрат, що були понесені на його одержання. Тобто критерії ефективності формуються на базі витратного (спожиті ресурси) і ресурсного (використані ресурси) підходів.

Витратний підхід - ефект, отриманий з кожної одиниці сукупних витрат або окремо витрат упредметненої та / або живої праці.

Ресурсний підхід - ефективність використання ресурсів: природних, сировинних, матеріальних, трудових, фінансових. Втім, як зазначають Ковальов В. В., Волкова О. М. [25, с. 275], незважаючи на те, що розходження між поняттями «ресурси» та «витрати» безсумнівне, очевидність має лише орієнтовний характер.

З протилежних позицій визначає ефективність Сурмін Ю. П. [63, с. 354]: - досягнення заданих системою мети та цілей. Ми вважаємо, що функція досягнення мети та цілей має вагоме значення при дефініції економічної ефективності; вона не суперечить витратному (ресурсному) підходу до розрахунку та оцінки ефективності, має більш складний характер, і, відповідно, протилежну методику розрахунку.

Федулова Л. І. [65, с. 388] визначає ефективність як оптимальне співвідношення задоволеності потреб різних груп. Така задоволеність залежить від ступеня реалізації інтересів учасників у процесі діяльності підприємства. В даному підході головним завданням управління є взаємоузгодження інтересів та формування на їх базі системи цілей підприємства.

Отож, аналіз категорії «ефективність» засвідчив, що існують різні підходи до її дефініції. Переважає точка зору, згідно з якою ефективність - це відношення результатів або ефекту до витрат ресурсів, тобто так зване «традиційна» дефініція. Залежно від підходу дана категорія характеризує результативність об'єктів або систем різного рівня - суспільства, підприємства, системи управління, діяльності.

Сутність поняття «ефективності виробництва» різними авторами наведено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Сутність поняття «ефективність виробництва»

№	Автор(и), джерело	Визначення
1	Афанасьєв М. В., Гончаров А. Б. [2, с. 233]	Ефективність виробництва - комплексне відображення кінцевих результатів застосування людських ресурсів (працівників) та засобів виробництва за певний проміжок часу
2	Бойчик І. М. [4, с. 352]	Ефективність виробництва - це повне та узагальнене відображення кінцевих результатів застосування предметів, засобів праці та робочої сили на підприємстві за певний проміжок часу.
3	Виборнов В. І., Мавріщев В. С. [6, с. 6]	Економічна ефективність виробництва - результативність виробничого процесу, співвідношення між отриманими результатами і витратами упредметненої та живої праці, які виражають досягнутий ступінь розвитку продуктивних сил і рівень їхнього застосування
4	Зайцев Н. Л. [17, с. 480]	Ефективність виробництва - співвідношення результатів господарської діяльності підприємства і витрат трудових, фінансових і матеріальних ресурсів
5	Кантор Є. Л. [23, с. 319]	Економічна ефективність виробництва - кількісне співвідношення двох величин - результатів господарської діяльності та виробничих витрат підприємств
6	Сіроштан М. А., Потапов В. І., Білявцев М. І., Олійник С. У., Тимонін О. М. [61, с. 163-164]	Ефективність виробництва - це 1. співвідношення між фізичними ресурсами (витратами) та фізичним продуктом (результатом, ефектом, виробом). 2. співвідношення між суспільно-визначеними витратами вартості та суспільно- визначеним вартісним результатом

Аналіз вище наведених дефініцій дозволяє зазначити, що всі автори [2, с. 233; 4, с. 352; 6, с. 6; 17, с. 480; 61, с. 163] виходять з традиційної дефініції ефективності щодо процесу виробництва, тобто ефективність виробництва формулюється ними як співвідношення кінцевого результату виробництва та використаних ресурсів (робочої сили, засобів та предметів праці).

Деякі автори [2, с. 233; 4, с. 352] враховують чинник часу при формулюванні дефініції ефективності виробництва. Ми вважаємо, що наліз та оцінка ефективності виробництва сильно залежить від проміжку часу. Підприємство, що інвестує кошти у розвиток, може здійснювати діяльність на

початку періоду неефективно, однак досягати поставлених цілей та отримати економічний ефект у майбутньому. Отже, ефективність виробництва - це визначення кінцевих результатів застосування ресурсів за певний проміжок часу.

Більш складним терміном, ніж «ефективність виробництва», є поняття «ефективність діяльності підприємства». У різних джерелах дана категорія має назву: «ефективність бізнесу», «ефективність виробничої організації», «ефективність функціонування підприємства», «ефективність господарської діяльності підприємства», «ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства».

Сутність поняття «ефективність діяльності підприємства» наведена в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Сутність поняття «ефективність діяльності підприємства»

№	Автор(и), джерело	Визначення
1	Белий А. П., Лисенко Ю. Г., Мадих А. А., Макаров К. Г. [29, с. 31]	Ефективність діяльності підприємства - відношення обсягу виходів підприємства до обсягу входів, які мають однакові одинці виміру
2	Гончаров В. І. [8, с. 394]	Ефективність діяльності підприємства – ступінь раціонального використання ресурсів, а також зусиль підприємства для виробництва продукції, товарів, робіт та послуг при задоволенні конкретного ринкового попиту
3	Іващенко Н. П. [20, с. 361]	Ефективна діяльність - одержання максимального результату за рахунок наявних ресурсів або одержання певного результату з мінімальними витратами ресурсів підприємства
4	Мейер, М. В. [35, с. 364]	Ефективність бізнесу - величина доходів, що накопичуються бізнес-процесами підприємства за вирахуванням витрат, необхідних для їх отримання
5	Осипов В. І. [43, с. 711]	Ефективність діяльності підприємства - величина результату на одиницю витрат; відповідно до показників ефекту виділяють два види ефективності діяльності підприємства: продуктивність і прибутковість (рентабельність)
6	Покропивний С. Ф. [52, с. 513]	Ефективність діяльності підприємства - це системне визначення кінцевих результатів застосування засобів виробництва і робочої сили (працівників) за певний проміжок часу

Продовження табл. 1.3

7	Федорова Н. Н. [64, с. 12]	Ефективність діяльності підприємства – здатність адаптуватися до зовнішніх умов функціонування підприємства, зберігаючи себе при цьому як монолітне утворення
8	Шеремет О. Д., Сайфулін Р. С. [68, с. 106]	Ефективність діяльності підприємства - результативність роботи підприємства або відносно розмір авансованих ресурсів, або розмір їх споживання (витрат) у процесі виробництва на підприємстві

Дослідження та розгляд вище наведених визначень дозволяють зробити висновок, що вони визначаються неоднозначно.

Продуктивність і прибутковість Осипов В.І. [43, с. 711] визначає двома видами ефективності, що формулюють ефективність діяльності підприємства. На нашу думку, ефективність діяльності підприємства повинна визначатись й іншими критеріями.

Як критерій ефективності діяльності підприємства у Іващенко Н.П. [20, с. 361] виступає досягнення найвищого результату на базі існуючих засобів (принцип максимізації) або досягнення певного результату з застосуванням щонайменших засобів (принцип мінімізації). Аналогічний підхід пропонується Шереметом О.Д., Сайфуліним Р.С. [8, с. 394; 68, с. 106], як критерій ефективності діяльності підприємств пропонують розмір споживання авансованих ресурсів, а Гончаров В.І. [8, с. 394] - рівень раціонального використання ресурсів, технологій, навичок, умінь та інших зусиль при задоволенні заданого ринкового попиту. Перевагою останнього підходу є врахування потреб ринку, адже наразі можуть бути ефективними тільки ті підприємства, які застосовують маркетинг для виконання своїх бізнес процесів.

Федорова Н.Н. [64, с. 12], використовує у понятті ефективності виробничої організації категорії «адаптація» та «цілісне утворення», акцентує на значенні взаємоузгодження елементів системи. На її думку, гарантією ефективності системи як єдиного цілого полягає у взаємоузгодженні здібностей елементів його складових. Витрати системи на утримання більш «міцних ланок» лягають вантажем на загальні витрати системи, зменшуючи її

ефективність. Отож, ефективність системи залежить передусім від рівня її злагодженості.

Отже, аналізуючи поняття представлені у табл. 1.3 ми дійшли висновку, що не існує єдиного поняття «ефективність діяльності підприємства». Дана категорія аналізується з точки зору різних підходів, з урахуванням різного рівня деталізації, різноманітних чинників. Вчені застосовують різну термінологію для визначення даної категорії. Складність оцінки понять, що визначають ефективність, полягає у різних ступенях ієрархії об'єкта дослідження, а також глибині теоретичних опрацювань.

Необхідно зазначити, що сьогодні немає виразних кордонів між категоріями «ефективність», «ефективність виробництва», «ефективність діяльності підприємства». Нерідко даючи дефініції певного виду ефективності, вчені повністю не формулюють змісту підходу до неї.

Таким чином, дефініція ефективності діяльності підприємства має поліморфний характер. Тому вагомим є класифікація за різними атрибутами відповідних видів ефективності, кожний з яких має певне значення для діяльності підприємства. Класифікацію видів ефективності підприємства представлено у табл. 1.4. [30, с. 116]

Вид витрат характеризує затратну або ресурсну ефективність. Остання може розраховуватися для окремих видів ресурсів: трудових; фінансових; матеріальних й ін.

Ефективність класифікується за масою видів: економічна, соціальна, організаційна, технологічна, правова, психологічна, політична, етична, екологічна [52, с. 422]. Один вид ефективності може мінятися за рахунок іншого або частково його компенсувати.

Взаємодія системи з зовнішнім середовищем характеризує внутрішню та зовнішню ефективність [10, с. 414; 31, с. 266]. Перша віддзеркалює продуктивність на базі співвідношення витрат і результату. Зовнішня ефективність визначає частку підприємства на ринку, можливість створення нових галузей підприємництва, потенційні можливості підприємства.

Таблиця 1.4

Класифікація видів ефективності підприємства

№	Класифікаційна ознака	Види ефективності
1	Від виду витрат	Ресурсна; Витратна
2	Від виду витрачених ресурсів	Застосування трудових ресурсів; Матеріальних ресурсів; Фінансових ресурсів
3	Від сфери застосування ефективності	Екологічна; Економічна; Етична; Організаційна; Політична; Правова; Психологічна; Соціальна; Технологічна;
4	Від взаємодії системи з зовнішнім середовищем	Внутрішня; Зовнішня
5	Від часу	Статична; Динамічна
6	Від цілі	Потрібнісна; Результативна; Витратна
7	Від виду результатів	Проміжна; Кінцева; Змішана (комбінована)

Джерело: [30, с. 116]

Час характеризує статичну й динамічну ефективність [31, с. 268]. Статична ефективність аналізується на короткому відрізку часу, коли вирішуються оперативні й тактичні питання. Динамічна ефективність припускає досягнення більш значних результатів шляхом гнучкої видозміни ресурсів та видозмінювання технології в довгостроковому періоді.

Маркіна І. А. [33, с. 24] виділяє три види ефективності підприємства залежно від мети підприємства: потрібнісну, як співвідношення цілей та потреб, ідеалів і нормативів; результативну як співвідношення досягнутого результату до поставлених цілей; витратну як співвідношення отриманих результатів до витрат.

Залежно від методу отримання показників ефективності та виду результатів Турило О.М., Турило О.О. визначають систему аналізу ефективності, в основі якої перебувають три види ефективності.

«Проміжна ефективність» визначається на базі «проміжних» результатів і витрат, «кінцева ефективність» або просто «ефективність», формується на базі «кінцевих» показників ефективності результатів і витрат, а змішана ефективність - це поєднання показників перших двох видів ефективності.

Зазначені види ефективності підприємства характеризують ефективність діяльності підприємства з різних сторін за різними атрибутами. Кожен з видів ефективності визначає окрему характеристику ефективності діяльності підприємства. Варто звернути увагу на всі види ефективності, адже в сукупності вони можуть значно підвищити кінцеву ефективність підприємства.

На нашу думку, ефективність діяльності підприємства має розраховуватися не одним, а кількома вагомими критеріями.

Ми погоджуємося з думкою більшості вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів (табл. 1.1-1.3), яка полягає у тому, що центральним критерієм ефективної діяльності підприємства є витратна (ресурсна) ефективність, тобто результативність витрат. Це пов'язано з тим, що ефективність діяльності підприємства визначається не тільки в самому процесі господарювання, а в основному в модифікації результатів господарської діяльності.

Позаяк ефективність властива не для будь-якої взаємодії, а тільки для цілеспрямованої, то це поняття має управлінський характер, і віддзеркалює рівень досягнення намічених цілей. Крім критерію «витрати - результати» необхідно враховувати критерій «результати - цілі». Ефективність діяльності підприємства має визначатися як відповідність результатів поставленим цілям. Тобто ефективність діяльності підприємства відображає результативність керованих та керуючих систем. Ефективність показує, у якій мірі орган, який управляє, реалізує цілі, досягає поставлених результатів.

Здатність підприємства до ефективної діяльності залежить від його конкурентоспроможності у конкурентному середовищі. Категорії «конкурентоспроможність» і «ефективність» є характеристикою економічного розвитку підприємства. Але конкурентоспроможність відображає економічний розвиток підприємства як підмножину більш складної й відкритої економічної системи. Якщо ефективність характеризує внутрішній стан підприємства відносно його мети та цілей, або співвідношення «витрати - результати», то конкурентоспроможність визначає траєкторію руху порівняно до інших суб'єктів [50, с. 24].

Підприємство є складною системою, яка складається з підсистем, що перебувають в динамічній взаємодії між внутрішнім та зовнішнім середовищем в умовах суперечності інформаційної невизначеності та підцілей. Підвищення конкурентного потенціалу підприємства є результатом стабільного розвитку, тобто внесення координованих змін у кількісні, якісні та структурні характеристики системи.

Визначені нами критерії при формулюванні ефективності діяльності підприємства варто враховувати у сукупності. Отже, можна сформулювати наступне визначення ефективності діяльності підприємства: «Ефективність діяльності підприємства - це комплексна характеристика, яка віддзеркалює рівень використання ресурсних витрат, здатність досягати намічених цілей та спроможність до стійкої життєдіяльності у конкурентному ринковому середовищі. Вона показує рівень використання трудових, матеріальних, фінансових, природних та інших ресурсів, рівень забезпечення позитивного результату (ефекту) діяльності в умовах конкурентного ринку та досягнення поставлених результатів з точки зору намічених перед системою чи її елементами цілей».

Ефективність діяльності підприємства формується багатьма економічними, виробничими, технічними ознаками, а також показниками ефективності управління [4, с. 266; 10, с. 422; 25, с. 244; 56, с. 288]. Ефективність діяльності підприємства визначають: рівень технології,

продуктивність праці, ступінь раціональності використання сировини, матеріалів, енергетичних ресурсів, рівень менеджменту, НТП, інновації і т.д.

Таким чином, ефективність діяльності підприємства - це комплексна характеристика, яка віддзеркалює рівень використання ресурсних витрат, здатність досягати намічених цілей та спроможність до стійкої життєдіяльності у конкурентному ринковому середовищі. Для її розрахунку необхідно застосовувати комплексний підхід, який включає сукупність критеріїв оцінки ефективності діяльності підприємства: результативність його витрат, цільову результативність та конкурентоспроможність.

1.2. Методичний інструментарій оцінювання ефективності діяльності підприємства

Сучасний стан економіки країни вимагає вагомих трансформацій, які сприятимуть зростанню ефективності діяльності підприємств.

Оцінка ефективності діяльності підприємства базується на аналізі різних фінансових показників, зокрема, чистий прибуток, рентабельність інвестицій, рентабельність активів, ринкова вартість підприємства. Водночас, становлячи перелік фінансових коефіцієнтів, на базі яких будуть ухвалюватися стратегічні рішення, варто враховувати переваги та недоліки застосування даних показників на практиці. В американській практиці управлінського обліку рекомендації з застосування показників для оцінки ефективності діяльності підприємства сформульовані в стандарті управлінського обліку «Вимір ефективності підприємства» (Statement on Management Accounting «Measuring entity performance»; SMA 4D). Стандарт радить застосовувати наступні показники, на базі яких буде оцінюватися та аналізуватися ефективність управління підприємством:

- чистий прибуток;
- грошові потоки;
- рентабельність інвестицій;

- залишковий дохід;
- вартість підприємства [7, с. 85].

Як зазначалося раніше, єдиного підходу як до дефініції ефективності, так і до дефініції ефективності діяльністю підприємства в науковій літературі не існує. Найпоширенішими напрямками є дефініція ефективності діяльності як співвідношення одержаного результату з витратами (ресурсами) діяльності підприємства; співвідношення одержаного результату з поставленими цілями. Але наведені підходи до дефініції ефективності не дозволяють встановити методичний взаємозв'язок між управлінням діяльністю підприємства та ефективністю управління діяльністю підприємства. Ефективність управління діяльністю підприємства розраховується як результативність управління маркетинговою, виробничою, фінансовою, інноваційною, рекламною та кадровою діяльностями.

Ефективність може визначатись як результативність системи, та розраховується як відношення корисних кінцевих результатів її діяльності до витрачених ресурсів.

Залежно від конфігурації подання результатів і витрат відрізняють наступні категорії ефективності:

- 1) технічна ефективність – результати й витрати розраховуються в натурально-речовинній формі;
- 2) економічна ефективність – результати й витрати вимірюються у вартісній формі;
- 3) соціально-економічна ефективність – ураховуються не тільки економічні, але й соціальні результати реалізації заходу [7, с. 105].

Система показників ефективності діяльності підприємства має давати всебічну оцінку застосування всіх ресурсів підприємства й містити всі загальноекономічні показники. Необхідно, щоб розрахунки ефективності діяльності підприємства велися безперервно: на етапах проектування плану, затвердження плану, у міру його здійснення.

Ознаки системи показників ефективності наведена на рис. 1.1.

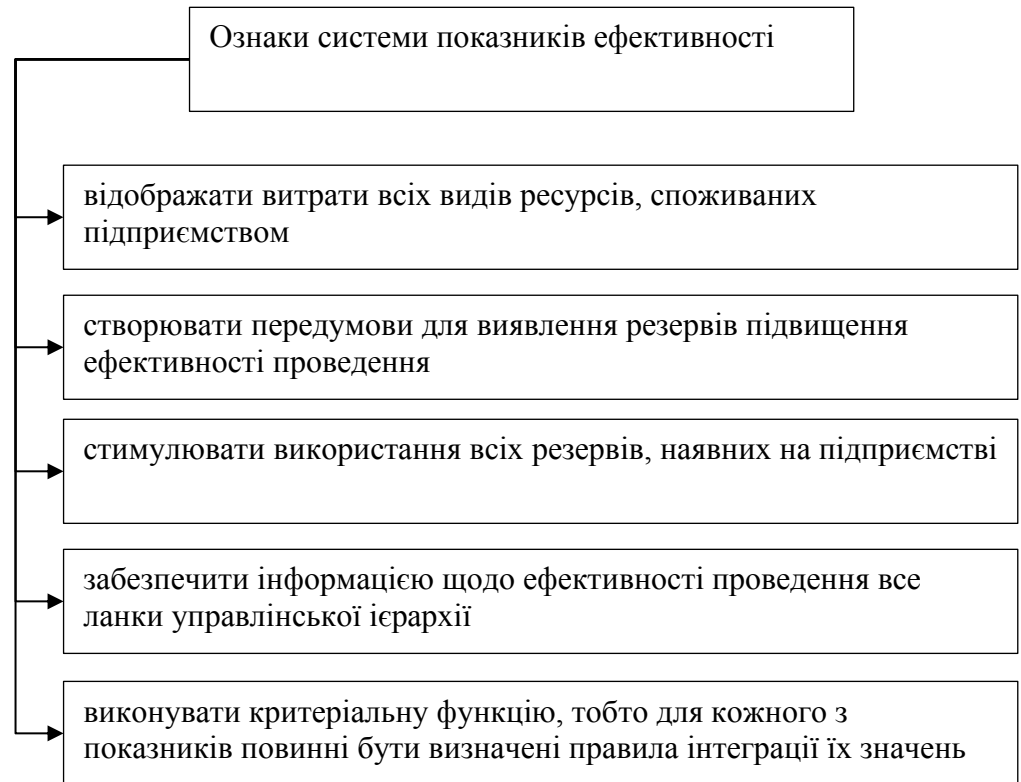

Рис. 1.1. Ознаки системи показників ефективності

Методика визначення показників для інтегральної оцінки ефективності діяльності підприємства:

1. Фондоозброєність - показник, що визначає ступінь забезпеченості основними виробничими фондами промислово-виробничого персоналу підприємства.

Визначається фондоозброєність (Φ_0) за формулою (1.1):

$$\Phi_0 = \frac{\Phi_{cp}}{Ч} \quad (1.1)$$

де, Φ_{cp} - середньорічна вартість основних фондів;

Ч- чисельність працівників.

2. Фондовіддача основних засобів - показник, який визначає обсяг валової (товарної) продукції у вартісному вираженні на одиницю середньорічної вартості основних засобів, що приймають участь у виробництві даної продукції.

Визначається фондовіддача (Φ_v) за формулою (1.2):

$$\Phi_{\text{в}} = \frac{B_{\text{п}}}{\Phi_{\text{к}}} \quad (1.2)$$

де, $\Phi_{\text{в}}$ - фондovіддача;

$B_{\text{п}}$ - вартість виробленої продукції за звітний період;

$\Phi_{\text{к}}$ - балансова вартість основних засобів на кінець періоду.

3. Фондомісткість - показник, який визначає ступінь середньорічної вартості основних засобів на одиницю вартості виробленої продукції. Даний показник є величиною, оберненою до фондovіддачі та розраховується за наступною формулою (1.3):

$$\Phi_{\text{м}} = \frac{\Phi_{\text{ср}}}{B_{\text{п}}} \quad (1.3)$$

де, $\Phi_{\text{м}}$ - фондомісткість;

$B_{\text{п}}$ - вартість виробленої продукції [9, с. 118].

4. Коефіцієнт зносу визначає питому вагу списаної вартості основних засобів на витрати виробництва. Коефіцієнт зносу розраховується як відношення суми зносу основних засобів до балансової вартості основних засобів (1.4):

$$K_{\text{з}} = \frac{Z_{\text{о}}}{\Phi_{\text{к}}} \quad (1.4)$$

де $K_{\text{з}}$ - коефіцієнт зносу основних засобів;

$Z_{\text{о}}$ - сума зносу основних засобів;

$\Phi_{\text{к}}$ - балансова вартість основних засобів на кінець періоду.

Показник зносу основних засобів може розраховуватися також у відсотках на початок і на кінець звітного періоду і дає спроможність проаналізувати стан основних засобів [10, с. 205].

5. Рентабельність основних засобів - це відносний показник, який визначає ступінь ефективності використання основних засобів.

Визначається рентабельність основних засобів ($P_{\text{оз}}$) за формулою (1.5):

$$P_{\text{оз}} = \frac{\Pi}{\Phi_{\text{к}}} * 100\% \quad (1.5)$$

де, P - рентабельність основних засобів;

П – чистий фінансовий результат;

Фк - балансова вартість основних засобів на кінець періоду [13, с. 79]

6. Коефіцієнт ефективності (прибутковість) оборотних активів (1.6):

$$Ke = \frac{П}{С} \quad (1.6)$$

де Ке - коефіцієнт ефективності оборотних активів, коп.;

П - прибуток від реалізації продукції, грн.;

С – собівартість реалізованої продукції.

7. Рентабельність оборотних активів (1.7):

$$P = \frac{П}{С} * 100\% \quad (1.7)$$

де Р - рентабельність оборотних активів, %.

Якщо коефіцієнт ефективності оборотних активів є абсолютним показником та визначає, скільки прибутку припадає на 1 грн. оборотних активів, то рентабельність оборотних активів - відносний показник, що визначає ступінь використання оборотних активів на підприємстві.

Платоспроможність характеризується достатньою кількістю оборотних активів підприємства для сплати по зобов'язань протягом року.

Підприємство є платоспроможним, якщо його загальні активи перевищують поточні зобов'язання.

Неможливість підприємства задовольнити вимоги кредиторів з оплати за сировину, сплати платежів у бюджет, позабюджетні фонди тощо у зв'язку з перевищенням зобов'язань над активами підприємства визначає його неплатоспроможність, або неспроможність.

Підприємство визнається неплатоспроможним у разі визначення незадовільної структури балансу.

Показники платоспроможності та ліквідності підприємства представлені в табл. 1.5. [14, с. 168]

Таблиця 1.5

Показники платоспроможності та ліквідності підприємства

№	Показники	Формула
1	Коефіцієнт забезпеченості ліквідними активами	$\frac{Л}{А}$
2	Коефіцієнт забезпеченості швидко ліквідними активами	$\frac{Ш}{А}$
3	Коефіцієнт забезпеченості готовими засобами платежу	$\frac{ГЗП}{А}$
4	Загальний коефіцієнт покриття	$\frac{Л}{ПЗ}$
5	Проміжний коефіцієнт покриття	$\frac{Ш}{ПЗ}$
6	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{ГЗП}{ПЗ}$
7	Коефіцієнт відволікання оборотних активів у запаси	$\frac{З}{ОА}$
8	Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	$\frac{ДЗ}{ОА}$
9	Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань	$\frac{З}{ПЗ}$
10	Частка власного оборотного капіталу у покритті запасів	$\frac{ОА - ПЗ}{З}$
11	Коефіцієнт маневрування	$\frac{ОА - ПЗ}{ВК}$
де, Л – Ліквідні активи А – активи Ш - Швидко ліквідні активи ГЗП - Готові засоби платежу ПЗ - Поточні зобов'язання З – запаси ОА – оборотні активи ДЗ – дебіторська заборгованість ВК – власний капітал		

Джерело: [14, с. 168]

Фінансова стійкість підприємства – це ступінь забезпечення запасів і витрат джерелами активів для їх формування. Фінансова стійкість — це стан підприємства, коли обсяг активів достатній для сплати по зобов'язання, тобто підприємство платоспроможне. Іншими словами, фінансова стійкість підприємства — це становище, коли вкладені в діяльність ресурси окупаються за рахунок грошових надходжень від діяльності підприємства, а одержаний прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх позичених джерел формування ресурсів.

Визначається фінансова стійкість відношенням вартості матеріальних оборотних активів до величини власних та позикових джерел активів для їх формування.

Показники фінансової стійкості підприємства представлені в табл. 1.6. [16, с. 522]

Таблиця 1.6

Показники фінансової стійкості підприємства

№	Показники	Формула
1	Коефіцієнт фінансової автономії	$\frac{ВК}{К}$
2	Коефіцієнт фінансової заборгованості	$\frac{ПК}{К}$
3	Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{ПК}{ВК}$
4	Коефіцієнт покриття боргу	$\frac{ВК}{ПК}$
Де, ВК – власний капітал К – капітал підприємства ПК – позиковий капітал		

Джерело: [14, с. 168]

Показники ділової активності надають спроможність проаналізувати ефективність використання підприємством власних коштів. До даної групи належать різні показники оборотності. Вони мають велике значення для аналізу фінансового стану підприємства, адже інтенсивність обігу активів, тобто швидкість обертання їх на гроші, безпосередньо впливає на платоспроможність підприємства.

Показники ділової активності підприємства представлені в табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Показники ділової активності підприємства

№	Показники	Формула
1	2	3
1	Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{ЧД}{СВА}$
2	Період оборотності активів	$\frac{Ккд}{Коа}$

Продовження табл. 1.7

1	2	3
3	Коефіцієнт оборотності запасів	$\frac{C}{СВЗ}$
4	Середній термін оплати дебіторської заборгованості	$\frac{СДЗ * Ккп}{ЧД}$
5	Середній термін оплати кредиторської заборгованості	$\frac{СКЗ * Ккп}{C}$
Де, ЧД – чистий дохід, СВА - середньорічна вартість активів Ккд - кількість календарних днів у періоді Коа - коефіцієнт оборотності активів С - собівартість реалізованих запасів СВЗ - середньорічна вартість запасів СДЗ - середня дебіторська заборгованість СКЗ - середня кредиторська заборгованість		

Джерело: [15, с. 106]

Співвідношення прибутку з авансованою вартістю або поточними витратами характеризує тау категорію, як рентабельність діяльності підприємств.

Для розрахунку рентабельності можуть використовуватися різні види прибутку підприємства: валовий прибуток; прибуток від операційної діяльності; прибуток від фінансової діяльності, прибуток від інвестиційної діяльності; чистий прибуток. При цьому прибуток порівнюється з авансованою вартістю, яка має різні види: капітал підприємства, власний капітал, позиковий капітал, основний капітал, оборотний капітал.

Показники рентабельності є важливими характеристиками факторного середовища формування прибутку (та доходу) підприємства. З цієї причини вони є обов'язковими елементами порівняного аналізу та оцінки фінансового стану підприємства.

Наведемо методику розрахунку показників рентабельності представимо їх в табл. 1.8.

Таблиця 1.8

Показники рентабельності підприємства

№	Показники	Формула
Рентабельність діяльності		
1	Рентабельність за операційним прибутком (R _{оп})	$R_{оп} = \frac{ОП}{ЧД(ВВР)} \times 100\%$
2	Рентабельність за чистим прибутком (R _{чп})	$R_{чп} = \frac{ЧП}{ЧД(ВВР)} \times 100\%$
3	Рентабельність продажів (R _п)	$R_{п} = \frac{П_p}{РП} \times 100\%$
4	Рентабельність валового прибутку (R _{вп})	$R_{вп} = \frac{ВП}{В_p} \times 100\%$
5	Рентабельність реалізованої продукції	$R_{рп} = \frac{П_{рп}}{В_B} \times 100\%$
6	Рентабельність окремих видів продукції (R _{овп})	$R_{овп} = \frac{Ц - С}{С} \times 100\%$
Рентабельність активів		
7	Рентабельність активів (R _а)	$R_a = \frac{ЧП}{А} \times 100\%$
8	Рентабельність необоротних активів (R _{фа}).	$R_{фа} = \frac{ЧП}{ФА} \times 100\%$
9	Рентабельність оборотних активів (R _{оа})	$R_{оа} = \frac{ЧП}{ОА} \times 100\%$
10	Рентабельність виробничих засобів (R _{вз})	$R_{вз} = \frac{ВП(ЧП)}{ВЗ} \times 100\%$
Рентабельність капіталу		
11	Рентабельність власного капіталу (R _{вк})	$R_{вк} = \frac{ЧП}{ВК} \times 100\%$
12	Рентабельність акціонерного капіталу (R _{ак})	$R_{ак} = \frac{ЧП}{К_{ст}} \times 100\%$
13	Рентабельність позикового капіталу (R _{пк})	$R_{пк} = \frac{ЧП}{ПК} \times 100\%$
Де, ОП – операційний прибуток ЧД (ВВР) – чистий дохід (виручка від реалізації) Пр – прибуток від реалізації РП – вартість реалізованої продукції ВП – валовий прибуток підприємства Вр– виручка від реалізації товарів чи товарооборот Прп – прибуток від реалізації продукції Вв – витрати на виробництво та реалізацію продукції Ц — ціна одиниці продукції С — собівартість одиниці реалізованої продукції		ЧП – чистий прибуток А – середньорічна вартість активів ФА – середня величина необоротних активів ОА – середня величина оборотних активів ВП – валовий прибуток ВФ – середня величина виробничих фондів ВК – власний капітал Кст – статутний капітал підприємства ПК – середня величина позикового капіталу

Джерело: [12, с. 141]

Показники рентабельності більш повно ніж прибуток, відображають ефективність діяльності, тому їх використовують для аналізу діяльності підприємства і як інструмент в інвестиційній політиці та ціноутворенні [62, с. 54].

Орієнтовний комплекс показників ефективності підприємства представлено на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Система індикаторів ефективності діяльності підприємства за ключовими ресурсами та сферами управління

Джерело: [15, с. 106]

Дослідження показали, що наявні підходи до аналізу та оцінювання ефективності діяльністю підприємства не дозволяють розглядати ефективність як комплексну систему управління діяльністю. Це пов'язано з тим, що кожен з наведених підходів не враховує впливу всіх факторів функціональних підсистем.

1.3. Світовий досвід визначення ефективності діяльності підприємства

Світовий досвід розробки і втілення в життя програм з ефективності діяльності має велику різноманітність економічних моделей і механізмів у своєму арсеналі. Адже проблеми забезпечення ефективної діяльності, пошук шляхів виживання підприємств за умов розвитку ринку та інтеграційних процесів, досягнення динамічної рівноваги із зовнішнім середовищем та нові фактори їх успіху в конкурентному середовищі обумовлені необхідністю дослідження моделей оцінки ефективності діяльності підприємств.

У діяльності зарубіжних компаній найчастіше використовують модель Дюпона. Дана модель являє собою чітко детерміновану факторну залежність провідних компонентів фінансової звітності підприємства. Суть її зводиться до розкладання формули рентабельності активів на фактори, що впливають на цю рентабельність. Аналіз ведеться на підставі отриманих розрахункових коефіцієнтів. Від того, який з показників впливає на рентабельність найбільше, і буде залежати оцінка і рекомендації щодо поліпшення ефективності діяльності підприємства для максимізації прибутковості. Цінність виділених факторів пояснюється тим, що вони підсумовують усі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства, його бухгалтерську звітність, динаміку та статику. Перший фактор узагальнює звіт про фінансові результати підприємства, другий - актив балансу, третій - пасив балансу.

Помітного розповсюдження зазнала система інтегрального аналізу використання капіталу підприємства, запропонована фірмою «Модернсофт».

Концепція ґрунтується на використанні комп'ютерної техніки та спеціального пакету прикладних програм. Підґрунтям цієї концепції є представлення моделі формування прибутку підприємства у вигляді сукупності взаємодіючих первинних фінансових блоків, які моделюють клас елементів, що безпосередньо формує суму прибутку. Виходячи із специфіки господарської діяльності підприємства, систему таких блоків і класів визначає сам користувач, щоб відтворити в цій моделі всі ключові елементи формування прибутку у відповідності з бажаним ступенем деталізації. Після побудови такої моделі користувач наповнює усі блоки кількісними характеристиками відповідно до звітної інформації підприємства.

Такі вчені, як Гаврилова А. Н. та Попов А. А., радять застосовувати метод ланцюгових підстановок. За допомогою даної моделі, можна визначити відокремлений вплив кожного з факторів на кінцевий показник, що аналізується, і перевірити одержані результати аналізу шляхом балансування факторів, якщо є функціональна модель, що описує взаємозв'язок факторів і результуючого показника. Саме ця модель допомагає керівництву підприємства розкрити проблемні місця діяльності, та зосередити на них свою увагу.

Дж. Ван Хорн у своїй роботі «Основи управління фінансами» радить модель SGR (Sustainable Growth Rate) для оцінки ефективності діяльності підприємств. Він вважає, що коефіцієнт реінвестування та рентабельність власного капіталу є двома факторами, від яких залежать темпи нарощування економічного потенціалу підприємства. Модель SGR є чітко детермінованою факторною моделлю, за допомогою якої встановлюється залежність між темпом приросту економічного потенціалу підприємства і провідними факторами, котрі його визначають. Дані фактори допомагають зробити комплексну характеристику фінансової, виробничої сторін, взаємозв'язків власників та керівників підприємства, стану підприємства на ринку.

Найбільш розповсюджена в компаніях США система SWOT-аналізу, яка широко використовується у процесі стратегічного планування і передбачає

розподіл чинників та явищ на чотири категорії: слабких і сильних сторін проекту, можливостей, що відкриваються при його реалізації, та загроз, пов'язаних з його здійсненням.

Вагомий вклад у розробку підходів до оцінки ефективності діяльності підприємств було здійснено вітчизняним вченим А. І. Панченком. Так, була запропонована збалансована система індикаторів діяльності (ЗСІД). Основна ідея даної системи полягає у тому, що всі показники сформовані в групи. Перша група включає традиційні фінансові показники. Друга - описує зовнішнє оточення підприємства, його взаємини з клієнтами. Третя група характеризує внутрішні процеси підприємства. Четверта - дає змогу описати здатність підприємства до навчання і зростання, яка фокусується у такі чинники: люди, з їхніми здібностями, навичками і мотивацією; інформаційні системи; організаційні процедури.

Сучасним підходом до ідентифікації інтегральної ефективності підприємства є модель економічного прибутку (економічної доданої вартості - EVA, Economic Value Added). Так, згідно з В. Савчуком, саме ця модель є найбільш простою для оцінки ефективності інвестицій. Вона показує справжній прибуток компанії після вирахування всіх операційних витрат і витрат на фінансування. Про збільшення вартості підприємства свідчить стале додатне значення цього показника, від'ємний результат свідчить про її зниження, це і показує, що EVA є індикатором якості управлінських рішень.

Суть даного моделі полягає у зіставленні вартості капіталу, що використовується в бізнесі, з віддачею (прибутковістю) від використання цього капіталу.

Показник «термін повернення капітальних вкладень» був запропонований Гречаном А. П. та Радіоною Н. И. Сутність даного показника полягає в тому, що кількість років, протягом яких прибуток від продажів за відрахуванням функціонально-адміністративних витрат відшкодовує основні капітальні вкладення. Дискусійним залишається питання: чи повинне враховуватися дисконтування в період повернення чи ні.

На думку Прушківської Е. В. та Санакоєвої М. А., основні групи показників, котрі можуть охарактеризувати ефективність діяльності підприємств, є інвестиційна ефективність і використання активів; структура та динаміка доходу; грошові потоки й управління робочим капіталом; показники прибутковості та рівень витрат.

Необхідно зауважити, раціональність застосування тої чи іншої моделі слід оцінювати на конкретному підприємстві та залежно від його особливостей, тому що дані моделі не є універсальними. Тому розглянемо переваги та недоліки кожної з зазначених моделей (таблиця 1.9).

Таблиця 1.9

Переваги та недоліки моделей до оцінки ефективності діяльності підприємств

Назва моделі	Переваги	Недоліки
1	2	3
Зарубіжний досвід		
Модель Дюпона	Високі темпи оцінки; дає можливість оцінити фінансову діяльність у цілому, виявляє способи підвищення норми прибутку	Приблизність результатів; має галузеву специфіку; необхідність використання в поєднанні з іншими моделями
Назва моделі	Переваги	Недоліки
Система «Модернсофт»	Інтегральність аналізу; точність результатів; можливість доповнення та налагодження	Необхідність відповідного програмного забезпечення; необхідність досвіду підбору показників
Метод ланцюгових підстановок	Дає можливість виявити слабкі сторони підприємства, використовується для усіх типів детермінованих факторних моделей	Необхідність використання в поєднанні з іншими моделями; необхідність досвіду підбору результативного показника
Модель SGR	Дозволяє зробити комплексну оцінку впливу факторів; виявити слабкі та сильні сторони підприємства	Не дозволяє оцінити вплив факторів у кількісному виразі
Система SWOT-аналізу	Дозволяє зробити комплексну оцінку впливу факторів; виявити слабкі та сильні сторони підприємства	Не дозволяє оцінити вплив факторів у кількісному виразі

Продовження табл. 1.9

1	2	3
Вітчизняний досвід		
ЗСІД	Комплексність, збалансованість, повнота; всебічність оцінки	Не враховує аналітичних показників
EVA	Простота розрахунку; швидкість оцінки; дає можливість оцінити фінансову діяльність у цілому	Обмеженість факторів; дає інформацію лише для власника підприємства
Термін повернення капітальних вкладень	Простота розрахунку; дає можливість оцінити ефективність у часовому виразі	Невирішеність питання щодо використання дисконтування при його використанні
Система блоків	Інформативність; фундаментальність; всебічність оцінки	Тривалість розрахунку та відсутність аналітичних показників

Джерело: [15, с. 106]

З таблиці 1.9 видно, що кожна модель, яка використовується для оцінки ефективності діяльності підприємств має свої переваги та недоліки. Зарубіжними вченими були запропоновані моделі, які дозволяють врахувати усі можливі фактори і, як наслідок підвищити точність і достовірність результатів. Для того, щоб вони були використані на українських підприємствах, необхідно скоригувати їх відповідно до особливостей функціонування таких підприємств. Вітчизняними ж науковцями були запропоновані моделі, які дають односторонню оцінку ефективності діяльності підприємств, адже концентрують свою увагу на окремих показниках. У зв'язку з цим, вони не враховують більшість показників, за допомогою яких можна оцінити ефективність діяльності підприємства у кількісному або якісному виразі.

Отже, кожним підприємством індивідуально повинен здійснюватися вибір моделей, що залежить від тактичних цілей підприємства, стратегічних планів або життєвого циклу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ "ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД"

2.1. Загальна характеристика та аналіз господарської діяльності підприємства

ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» засноване у 2009 році в місті Києві.

Видами діяльності підприємства є:

- Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик;
- Діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами;
- Роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами;
- Посередництво за договорами по цінних паперах або товарах;
- Консультування з питань комерційної діяльності та управління.

Детальна інформація про юридичну особу наведена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Детальна інформація про юридичну особу

1	Повне найменування юридичної особи та скорочене у разі його наявності	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД" (ТОВ "ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД")
2	Ідентифікаційний код юридичної особи	36926475
3	Місцезнаходження юридичної особи	03148, м. Київ, вул. Пшенична, 8
4	Дата реєстрації	24.12.2009
5	Продукція, послуги	Неспеціалізована оптова торгівля
6	Керівник	Іваницький Віталій Леонідович
7	Кількість співробітників	34
8	Розмір статутного капіталу	74 901,46 грн.

З метою здійснення фінансового аналізу ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» доцільним є перш за все проведення аналізу його ресурсів та джерел утворення.

Аналіз ресурсів підприємства ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр. наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Склад активів ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021

рр., тис. грн.

Показники	Станом на 31.12					абсолютне відхилення		відносне відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Нематеріальні активи	270,0	382,0	430,0	453,0	485,0	23,0	32,0	5,35	7,06
первісна вартість	558,0	596,0	633,0	658,0	696,0	25,0	38,0	3,95	5,78
накопичена амортизація	288,0	214,0	203,0	205,0	211,0	2,0	6,0	0,99	2,93
Незавершені капітальні інвестиції	189,0	564,0	589,0	856,0	833,0	267,0	-23,0	45,33	-2,69
Основні засоби	14302,6	6385,4	3043,3	4078,5	5164,4	1035,2	1085,9	34,02	26,62
первісна вартість	18518,6	11516,4	8589,3	9565,5	10215,4	976,2	649,9	11,37	6,79
знос	4216,0	5131,0	5546,0	5487,0	5051,0	-59,0	-436,0	-1,06	-7,95
Інвестиційна нерухомість	125,0	129,0	214,0	213,0	218,0	-1,0	5,0	-0,47	2,35
Довгострокові фінансові інвестиції	122,0	315,0	317,0	418,0	511,0	101,0	93,0	31,86	22,25
Інші необоротні активи	1112,0	1315,0	1418,0	1516,0	2121,0	98,0	605,0	6,91	39,91
Необоротні активи	16120,6	9090,4	6011,3	7534,5	9332,4	1523,2	1797,9	25,34	23,86
Запаси	25211,2	28217,4	32560,8	31511,7	30811,3	-1049,1	-700,4	-3,22	-2,22
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	16896,0	17513,0	19814,0	20816,0	25411,0	1002,0	4595,0	5,06	22,07
Дебіторська заборгованість за розрахунками:									
за виданими авансами	2126,0	2529,0	2031,0	1156,0	1276,0	-875,0	120,0	-43,08	10,38
з бюджетом	1311,0	1014,0	1016,0	789,0	888,0	-227,0	99,0	-22,34	12,55
Інша поточна дебіторська заборгованість	2256,0	2214,0	2018,0	2016,0	1918,0	-2,0	-98,0	-0,10	-4,86

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Гроші та їх еквіваленти	511,1	596,2	841,7	756,3	738,1	-85,4	-18,2	-10,15	-2,41
Інші оборотні активи	1089,0	1054,0	1078,0	1078,0	1054,0	0,0	-24,0	0,00	-2,23
Оборотні активи	49400,3	53137,6	59359,5	58123,0	62096,4	-1236,5	3973,4	-2,08	6,84
Активи	65520,9	62228,0	65370,8	65657,5	71428,8	286,7	5771,3	0,44	8,79

Джерело: складена на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Виходячи з табл. 2.2 можна дійти висновку, що у 2020 році порівняно з 2019 роком необоротні активи підприємства зросли на 25,34%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли 23,86%.

Оборотні активи підприємства зменшились у 2020 році порівняно з 2019 роком на 2,08%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на 6,84%.

Структура майна підприємства ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр. представлена на рис. 2.1.

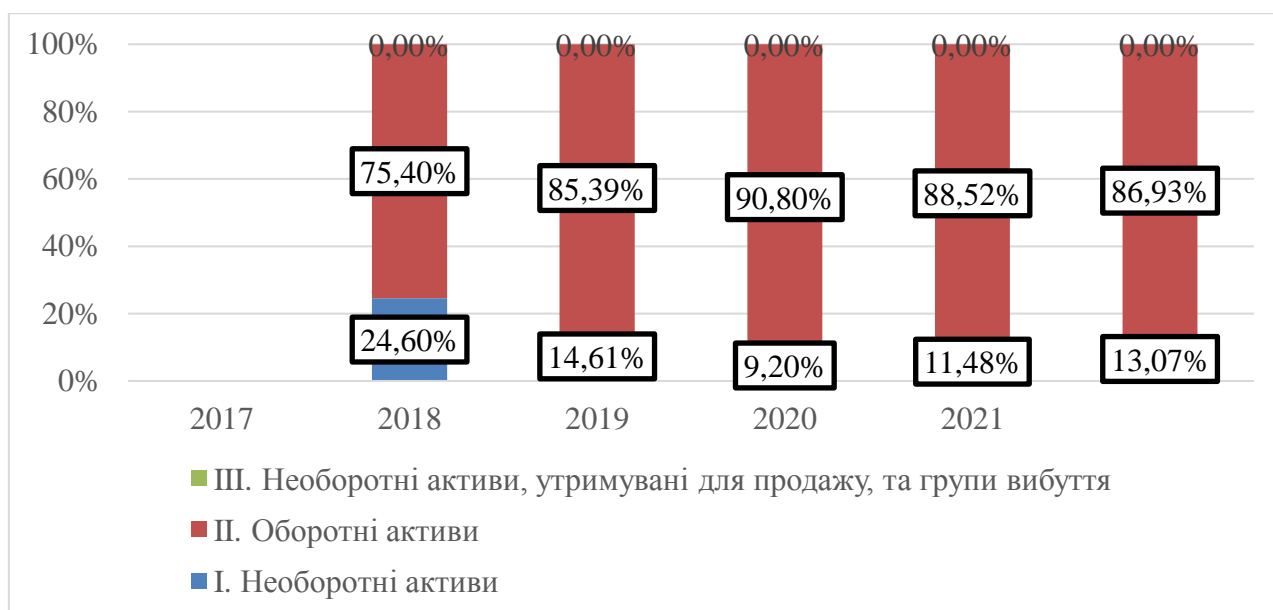

Рис. 2.1. Структура майна підприємства ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр.

Виходячи з рис. 2.1 можна сказати, що найбільшу вагу в майні підприємства у 2017 – 2020 роках займали оборотні активи на рівні 75,40 – 90,80%.

Горизонтальний аналіз джерел формування майна підприємства ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

**Джерела формування майна підприємства ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ
УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр., тис. грн.**

Показники	Станом на 31.12					абсолютне відхилення		відносне відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Зареєстрований капітал	74,9	74,9	74,9	74,9	74,9	0,0	0,0	0,00	0,00
Капітал у дооцінках	215,0	218,0	1056,0	1156,0	1212,0	100,0	56,0	9,47	4,84
Додатковий капітал	1214,0	1568,0	1589,0	1423,0	1514,0	-166,0	91,0	-10,45	6,39
Резервний капітал	514,0	517,0	825,0	829,0	1016,0	4,0	187,0	0,48	22,56
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3333,5	3221,8	3556,7	3898,2	3714,9	341,5	-183,3	9,60	-4,70
Власний капітал	5351,4	5599,7	7101,6	7381,1	7531,8	279,5	150,7	3,94	2,04
Довгострокові кредити банків	55,0	68,0	511,0	501,0	412,0	-10,0	-89,0	-1,96	-17,76
Інші довгострокові зобов'язання	277,0	219,0	565,0	814,0	811,0	249,0	-3,0	44,07	-0,37
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	332,0	287,0	1076,0	1315,0	1223,0	239,0	-92,0	22,21	-7,00
Короткострокові кредити банків	1416,0	1058,0	1011,0	1314,0	851,0	303,0	-463,0	29,97	-35,24
Поточна кредиторська заборгованість за:									
довгостроковими зобов'язаннями	221,6	225,8	213,4	158,9	103,3	-54,5	-55,6	-25,54	-34,99
товари, роботи, послуги	24297,9	22690,5	20307,8	17979,5	21077,7	-2328,3	3098,2	-11,47	17,23
розрахунками з бюджетом	3314,0	3516,0	3817,0	3918,0	3148,0	101,0	-770,0	2,65	-19,65
розрахунками зі страхування	2526,0	2528,0	2412,0	2317,0	2218,0	-95,0	-99,0	-3,94	-4,27
розрахунками з оплати праці	5546,0	5512,0	6311,0	5455,0	5155,0	-856,0	-300,0	-13,56	-5,50
Інші поточні зобов'язання	22516,0	20811,0	23121,0	25819,0	30121,0	2698,0	4302,0	11,67	16,66

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Поточні зобов'язання і забезпечення	59837,5	56341,3	57193,2	56961,4	62674,0	-231,8	5712,6	-0,41	10,03
Капітал	65520,9	62228,0	65370,8	65657,5	71428,8	286,7	5771,3	0,44	8,79

Джерело: складена на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Виходячи з табл. 2.3, що описує стан джерел утворення ресурсів підприємства ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД», можна зробити наступні висновки, що протягом досліджуваного періоду власний капітал у 2020 році порівняно з 2019 роком зріс на 3,94%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 2,04%, дане зростання відбулося за рахунок зростання резервного капіталу.

Довгострокові зобов'язання зросли у 2020 році порівняно з 2019 роком на 22,21%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшились на 7%.

Поточні зобов'язання зменшились у 2020 році порівняно з 2019 роком на 0,41%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на 10,03%.

Структура пасивів ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр. наведена на рис. 2.2.

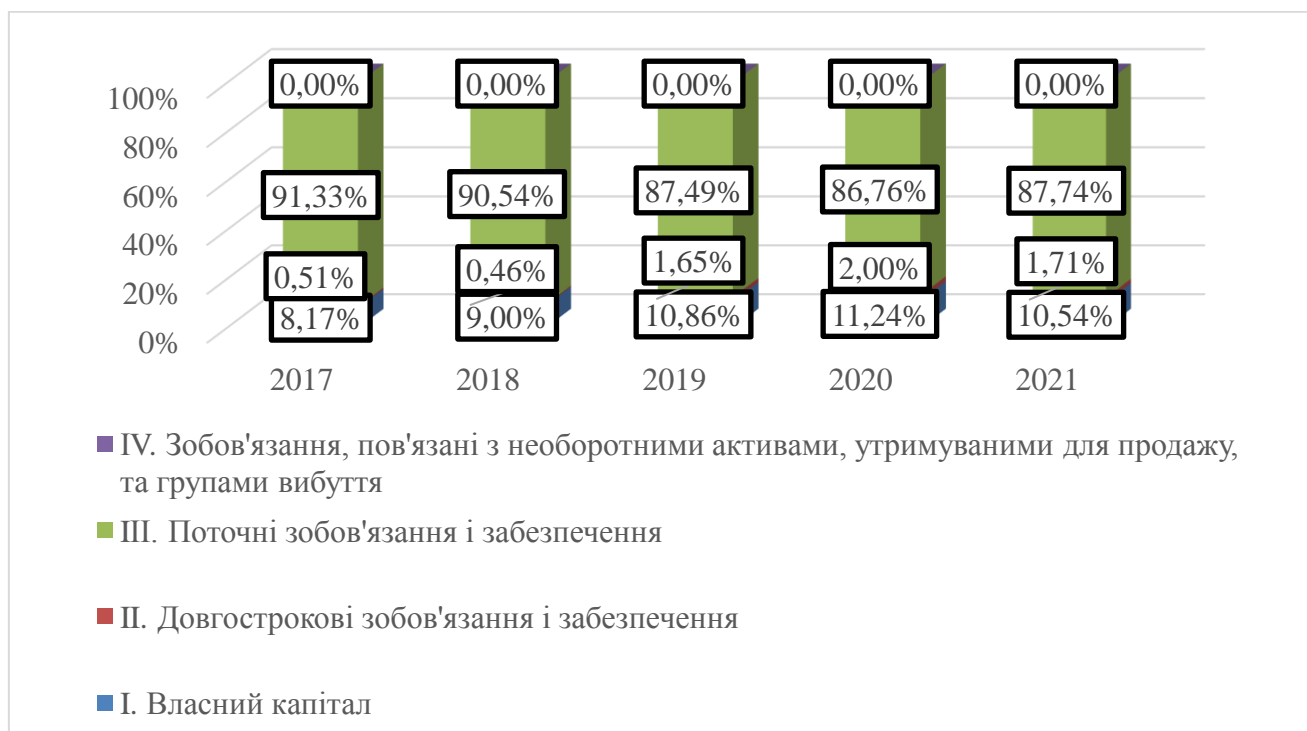

Рис. 2.2. Структура капіталу ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 році

Отже, виходячи із рис. 2.2, можна дійти висновку, що найбільшу питому вагу у джерелах утворення активів на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр. займали поточні зобов'язання та забезпечення.

Наступним етапом проведення фінансового аналізу ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» необхідним є проведення аналізу результатів діяльності підприємства.

Аналіз результатів діяльності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» за 2017 – 2021 роки наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Фінансові показники діяльності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» за 2017 – 2021 роки, тис. грн.

Показники	За рік					абсолютне відхилення		відносне відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	55811	53211	68917	63514	59411	-5403	-4103	-7,84	-6,46
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	43211	42516	48599	44211	40225	-4388	-3986	-9,03	-9,02
Валовий прибуток	12600	10695	20318	19303	19186	-1015	-117	-5,00	-0,61
Інші операційні доходи	12216	15896	16789	19214	14514	2425	-4700	14,44	-24,46
Адміністративні витрати	5111	4836	4879	4526	4311	-353	-215	-7,24	-4,75
Витрати на збут	3011	3022	2858	3016	3339	158	323	5,53	10,71
Інші операційні витрати	2226	2019	1916	2521	2121	605	-400	31,58	-15,87
Фінансовий результат від операційної діяльності	14468	16714	27454	28454	23929	1000	-4525	3,64	-15,90
Дохід від участі в капіталі	511	525	898	416	431	-482	15	-53,67	3,61
Інші фінансові доходи	1615	1814	1219	1056	1018	-163	-38	-13,37	-3,60

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Фінансові витрати	3531	3621	4141	4521	4544	380	23	9,18	0,51
Інші витрати	145	149	88	214	201	126	-13	143,18	-6,07
Фінансовий результат до оподаткування	12918	15283	25342	25191	20633	-151	-4558	-0,60	-18,09
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2325	2751	4562	4534	3714	-27	-820	-0,60	-18,09
Чистий фінансовий результат	10593	12532	20780	20657	16919	-124	-3738	-0,60	-18,09

Джерело: складена на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Отже виходячи з табл. 2.4, можна дійти висновку, що чистий дохід від реалізації послуг у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 7,84%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 6,46%.

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 9,03%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 9,02%.

Валовий прибуток у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 5%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 0,61%.

Прибуток від операційної діяльності у 2020 році порівняно з 2019 роком зріс на 3,64%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 15,90%.

Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 0,6%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 18,09%.

У 2020 році чистий прибуток підприємства зменшився на 0,6%. У 2021 році відбулось його зменшення порівняно з 2020 роком на 18,09%.

2.2. Дослідження фінансово-економічної діяльності підприємства

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр. наведено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Показники фінансової стійкості ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА
ЛТД» у 2017 – 2021 рр., рази**

Показники	2017	2018	2019	2020	2021	абсолютний приріст		
						2019 / 2018	2020 / 2019	2021 / 2020
Коефіцієнт фінансової автономії	0,08	0,09	0,11	0,11	0,11	0,02	0,00	-0,01
Коефіцієнт фінансової заборгованості	0,92	0,91	0,89	0,89	0,89	-0,02	0,00	0,01
Коефіцієнт фінансової залежності	11,24	10,11	8,21	7,90	8,48	-1,91	-0,31	0,59
Коефіцієнт покриття боргу	0,09	0,10	0,12	0,13	0,12	0,02	0,00	-0,01

Джерело: складена на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Коефіцієнт фінансової автономії у 2020 році порівно з 2019 роком на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» не змінився, а у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 1%, що свідчить про негативну тенденцію в діяльності підприємства протягом 2017 – 2021 років, та перебуває поза межами нормативного значення - більше 0,5.

Коефіцієнт фінансової заборгованості за 2017 - 2021 роки становив 89% - 92%, це є вкрай негативною тенденцією, адже при таких результатах можна зробити висновок, що підприємство має досить значну суму позикового капіталу, та перебуває поза межами нормативного значення - менше 0,5.

Коефіцієнт фінансової залежності у 2020 році порівно з 2019 роком на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» зменшився на 31%, а у 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 59%, що свідчить про негативну тенденцію в діяльності підприємства протягом 2017 – 2021 років.

Коефіцієнт покриття боргу у 2020 році порівно з 2019 роком на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» не змінився, а у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 1%, що свідчить про негативну тенденцію в діяльності підприємства протягом 2017 – 2021 років.

Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 роках наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

**Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ
УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр., рази**

Показники	2017	2018	2019	2020	2021	абсолютний приріст		
						2019 / 2018	2020 / 2019	2021 / 2020
Коефіцієнт забезпеченості ліквідними активами	0,754	0,854	0,908	0,885	0,869	0,054	- 0,023	- 0,016
Коефіцієнт забезпеченості швидко ліквідними активами	0,353	0,384	0,393	0,389	0,423	0,010	- 0,005	- 0,034
Коефіцієнт забезпеченості готовими засобами платежу	0,008	0,010	0,013	0,012	0,010	0,003	- 0,001	- 0,001
Загальний коефіцієнт покриття	0,826	0,943	1,038	1,020	0,991	0,095	- 0,017	- 0,030
Проміжний коефіцієнт покриття	0,386	0,424	0,450	0,448	0,482	0,026	- 0,001	- 0,034
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,009	0,011	0,015	0,013	0,012	0,004	- 0,001	- 0,002
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у запаси	0,510	0,531	0,549	0,542	0,496	0,018	- 0,006	- 0,046
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	0,457	0,438	0,419	0,426	0,475	- 0,019	0,007	0,049
Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань	0,421	0,501	0,569	0,553	0,492	0,068	- 0,016	- 0,062
Частка власного оборотного капіталу у покритті запасів	- 0,414	- 0,114	0,067	0,037	- 0,019	0,180	- 0,030	- 0,056
Коефіцієнт маневрування	- 1,950	- 0,572	0,305	0,157	- 0,077	0,877	- 0,148	- 0,234

Джерело: складена на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Виходячи з коефіцієнта забезпеченості ліквідними активами – активи підприємства забезпечені групою ліквідних активів на 90% у 2019 році, на 88% у 2020 році, на 86% у 2021 році.

Виходячи з коефіцієнта забезпеченості швидко ліквідними активами – активи підприємства забезпечені групою швидко ліквідних активів на 39% у 2019 році, на 38% у 2020 році, на 42% у 2021 році.

Виходячи з коефіцієнта забезпеченості готовими засобами платежу – активи підприємства забезпечені групою ліквідних активів на 1,3% у 2019 році, на 1,2% у 2020 році, на 1% у 2021 році.

Виходячи з загального коефіцієнта покриття, за допомогою своїх ліквідних активів підприємство здатне розрахуватися по своїх поточних зобов'язаннях на 103% у 2019 році, на 102% у 2020 році, на 99% у 2021 році, нормативне значення більше 200%, а отже загальна ліквідність перебуває поза межами нормативного значення.

Виходячи з проміжного коефіцієнта покриття, за допомогою своїх швидко ліквідних активів підприємство здатне розрахуватися по своїх поточних зобов'язаннях на 45% у 2019 році, на 44% у 2020 році, на 48% у 2021 році, нормативне значення більше 100%, а отже проміжна ліквідність перебуває поза межами нормативного значення.

Виходячи з коефіцієнта абсолютної ліквідності, за допомогою своїх найбільш ліквідних активів підприємство здатне розрахуватися по своїх поточних зобов'язаннях на 1,5% у 2019 році, на 1,3% у 2020 році, на 1,2% у 2021 році, нормативне значення більше 20%, а отже абсолютна ліквідність перебуває поза межами нормативного значення.

Виходячи з коефіцієнта відволікання оборотних активів у запаси, частка найменш ліквідних оборотних активів в загальній їх сумі складає 54,9% у 2019 році, 54,29% у 2020 році, 49,6% у 2021 році.

Виходячи з коефіцієнта відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість, частка дебіторської заборгованості у оборотних активах складає 41,9% у 2019 році, 42,6% у 2020 році, 47,5% у 2021 році.

Виходячи з коефіцієнта участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань, за рахунок найменш ліквідних активів покриваються поточні зобов'язання на 56,9% у 2019 році, на 55,3% у 2020 році, на 49,2% у 2021 році.

Виходячи з частки власного оборотного капіталу у покритті запасів, запаси профінансовані за рахунок власного оборотного капіталу на 6,7% у 2019 році, на 3,7% у 2020 році, на -1,9% у 2021 році.

Виходячи з коефіцієнта маневрування, відсоток власного капіталу, який перебуває у більш рухливій його формі 30,5% у 2019 році, 15,7% у 2020 році, -7,7% у 2021 році.

Показники ділової активності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр. наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

**Показники ділової активності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА
ЛТД» у 2017 – 2021 рр., рази**

Показники	2017	2018	2019	2020	2021	абсолютний приріст		
						2019 / 2018	2020 / 2019	2021 / 2020
Коефіцієнт відновлення	0,11	0,17	0,18	0,17	0,33	0,00	-0,01	0,16
Коефіцієнт вибуття	0,10	0,49	0,39	0,07	0,28	-0,10	-0,31	0,21
Коефіцієнт зносу	0,23	0,45	0,65	0,57	0,49	0,20	-0,07	-0,08
Фондовіддача	3,01	4,62	8,02	6,64	5,82	3,40	-1,38	-0,82
Фондомісткість	0,33	0,22	0,12	0,15	0,17	-0,09	0,03	0,02
Фондоозброєність	356,13	255,92	238,59	298,92	300,45	-17,33	60,33	1,53
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,62	2,39	2,89	2,65	2,08	0,50	-0,24	-0,57
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	139,16	152,66	126,38	137,85	175,74	-26,28	11,47	37,89
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,72	0,75	0,85	0,78	0,64	0,10	-0,07	-0,13
Період оборотності кредиторської заборгованості, днів	505,44	483,69	429,55	470,27	568,70	-54,14	40,72	98,44
Коефіцієнт оборотності запасів	1,71	1,51	1,49	1,40	1,31	-0,01	-0,09	-0,10
Період оборотності запасів, днів	212,96	242,25	244,55	260,16	279,58	2,30	15,61	19,42
Коефіцієнт оборотності активів	0,85	0,86	1,05	0,97	0,83	0,20	-0,09	-0,14
Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості	0,4047	0,4373	0,3610	0,3901	0,4964	-0,0763	0,0291	0,1063
Оборотність власного капіталу	10,43	9,50	9,70	8,60	7,89	0,20	-1,10	-0,72

Джерело: складена на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Виходячи з табл. 2.7, можна зробити висновок, що:

- коефіцієнт оновлення основних засобів в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 0,01 рази, в 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 0,16 рази, це свідчить про покращення ефективності управління основними засобами;
- коефіцієнт вибуття основних засобів в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 0,31 рази, в 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 0,21 рази;
- коефіцієнт зносу основних засобів в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 0,07 рази, в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 0,08 рази, це свідчить про покращення ефективності управління основними засобами;
- фондоддача в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 1,38 грн, в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 0,82 грн, це свідчить про погіршення ефективності управління основними засобами;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 0,24 рази, в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився 0,57 разів, це свідчить про погіршення ефективності управління дебіторською заборгованістю.
- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 0,07 рази, в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 0,13 рази, що свідчить про погіршення ефективності управління кредиторською заборгованістю;
- коефіцієнт оборотності запасів в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 0,09 рази, в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 0,10 рази, це свідчить про погіршення ефективності управління запасами.
- коефіцієнт оборотності активів в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 0,09 рази, в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 0,10 рази, це свідчить про погіршення ефективності управління активами.
- оборотність власного капіталу в 2020 році порівняно з 2019 роком

зменшилась на 1,10 рази, в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 0,72 рази, це свідчить про погіршення ефективності управління власним капіталом.

Аналіз ефективності використання трудових ресурсів і заробітної плати наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

**Ефективність використання трудових ресурсів і заробітної плати
на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр.**

Показники	2017	2018	2019	2020	2021	абсолютний приріст		
						2019 / 2018	2020 / 2019	2021 / 2020
Середньоспискова чисельність працівників, чол.	52,00	45,00	36,00	32,00	34,00	-9,00	-4,00	2,00
Коефіцієнт обороту по прийому, рази	0,23	0,18	0,19	0,13	0,15	0,02	-0,07	0,02
Коефіцієнт обороту вибуття	0,35	0,36	0,47	0,06	0,09	0,12	-0,41	0,03
Коефіцієнт плинності кадрів, рази	0,35	0,36	0,47	0,06	0,09	0,12	-0,41	0,03
Продуктивність праці, тис. грн.	1073,29	1182,47	1914,36	1984,81	1747,38	731,89	70,45	- 237,43
Середня заробітна плата, тис. грн.	8,90	9,30	9,35	9,46	10,11	0,05	0,11	0,65
Фонд оплати праці, тис. грн.	5553,60	5022,00	4039,20	3632,64	4124,88	- 982,80	- 406,56	492,24

Джерело: складена на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Коефіцієнт обороту по прийому в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 0,07 рази, в 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 0,02 рази, це свідчить про покращення ефективності управління персоналом.

Коефіцієнт обороту по вибуття в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 0,41 рази, в 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 0,03 рази, це свідчить про погіршення ефективності управління персоналом.

Продуктивність праці в 2020 році порівняно з 2019 роком зросла на 70,45 тис. грн., в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 237,43 тис. грн., це свідчить про погіршення ефективності управління персоналом.

Показники рентабельності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр. наведено у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

**Показники рентабельності господарської діяльності ТОВ
«ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр., %**

Показники	2017	2018	2019	2020	2021	абсолютний приріст		
						2019 / 2018	2020 / 2019	2021 / 2020
Рентабельність продажу	18,98	23,55	30,15	32,52	28,48	6,60	2,37	-4,04
Рентабельність основної діяльності	24,51	29,48	42,76	46,72	42,06	13,28	3,96	-4,66
Рентабельність власного капіталу	197,94	223,80	292,62	279,86	224,64	68,82	-12,76	-55,22
Період окупності власного капіталу	0,51	0,45	0,34	0,36	0,45	-0,11	0,02	0,09
Рентабельність усього капіталу підприємства	16,17	20,14	31,79	31,46	23,69	11,65	-0,33	-7,77

Джерело: складена на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Виходячи з рентабельності продажів, відсоток здатності підприємства контролювати собівартість продукції 30,15% в 2019 році, 32,52% в 2020 році, 28,48% в 2021 році, отже рентабельність у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась 4,04%, що є негативним в діяльності підприємства.

Рентабельність основної діяльності становила 42,76% в 2019 році, 46,72% в 2020 році, 42,06% в 2021 році, отже рентабельність у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 4,66%, що є негативним в діяльності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД».

Рентабельність власного капіталу становила 292,62% в 2019 році, 279,86% в 2020 році, 224,64% в 2021 році, отже рентабельність у 2021 році

порівняно з 2020 роком зменшилась на 55,22%, що є негативним в діяльності підприємства.

Рентабельність усього капіталу підприємства становила в 2019 році 31,79%, в 2020 році 31,46%, в 2021 році 23,69%, отже рентабельність у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 7,77%, що є негативним в діяльності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД».

2.3. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Динаміку зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр. наведено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Динаміка зовнішньоекономічної діяльності на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр. (тис. грн.)

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Експорт	14069,95	14782,02	19393,24	16634,32	13735,82
Темп приросту, %	X	5,06	31,19	-14,23	-17,42
Абсолютний приріст, тис. грн.	X	712,06	4611,23	-2758,93	-2898,49

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Отже, виходячи із табл. 2.10, можна дійти висновку, що експорт на підприємстві протягом 2017 - 2021 років зменшився, у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 2758,93 тис. грн. або на 14,23%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 2898,49 тис. грн. або на 17,42%.

Товарна структура експорту ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 роках наведена в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

**Динаміка товарної структури експорту ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА
ЛТД» у 2017 - 2021 роках (тис. грн.)**

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	абсолютне відхилення		відносне відхилення	
						2020	2021	2020	2021
смола	887,81	953,44	1190,75	1029,66	940,90	-161,08	-88,76	-13,53	-8,62
емаль	1198,76	1203,26	1586,37	1372,33	1122,22	-214,04	-250,11	-13,49	-18,23
фарба	5943,15	6372,53	8564,06	8012,75	6472,32	-551,31	-1540,43	-6,44	-19,22
грунтівка	1063,69	1113,09	1471,95	1349,04	1107,11	-122,90	-241,94	-8,35	-17,93
лак	3283,93	3563,94	4297,54	2513,45	2223,83	-1784,10	-289,62	-41,51	-11,52
шпаклівка	1142,48	1189,95	1584,43	1367,34	1149,69	-217,09	-217,65	-13,70	-15,92
інші	550,14	385,81	698,16	989,74	719,76	291,59	-269,98	41,76	-27,28

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Отже, виходячи із табл. 2.11, можна дійти висновку, що найбільшу питому вагу в експорті ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» протягом 2017 - 2021 років займала фарба – 6472 тис. грн.

Більш наочно товарну структуру експорту на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр. зобразимо на рис. 2.3.

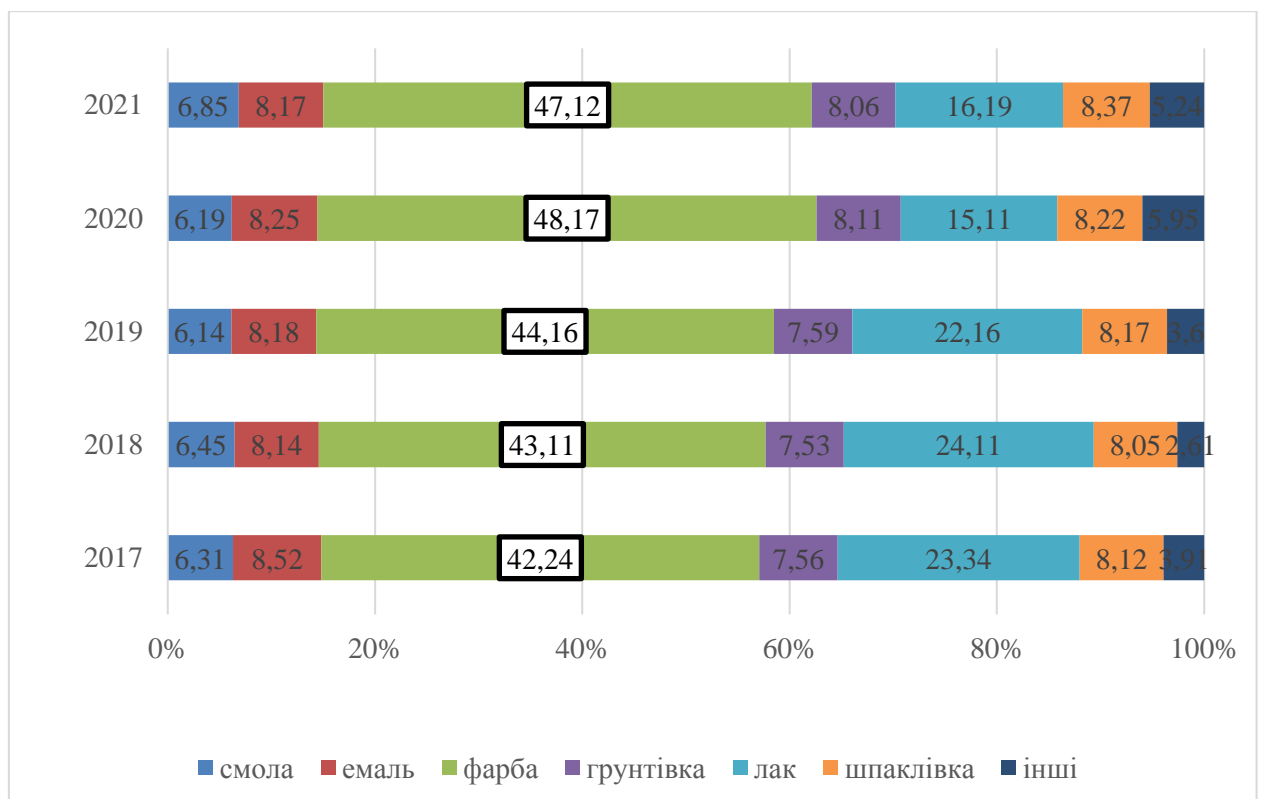

Рис. 2.3. Динаміка товарної структури експорту ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ
УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр.

Отже, виходячи із рис. 2.3, можна дійти висновку, що у 2017 – 2021 рр. найбільшу питому вагу в експорті ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» займала фарба в межах 42,24 – 48,17%.

Географічна структура експорту ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 роках наведена в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

**Динаміка географічної структури експорту ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ
УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 роках (тис. грн.)**

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	абсолютне відхилення		відносне відхилення	
						2020	2021	2020	2021
Румунія	1567,39	1800,45	2629,72	2365,40	2075,48	-264,32	-289,92	-10,05	-12,26
Молдова	1422,47	1503,33	1970,35	1754,92	1512,31	-215,43	-242,61	-10,93	-13,82
Угорщина	1172,03	1209,17	1570,85	1357,36	1129,08	-213,49	-228,28	-13,59	-16,82
Словаччина	1160,77	1207,69	1563,10	1362,35	1107,11	-200,74	-255,24	-12,84	-18,74
Польща	1767,19	2087,22	2951,65	2849,46	3038,36	-102,19	188,91	-3,46	6,63
Туреччина	1014,44	1067,26	1442,86	1237,59	1078,26	-205,26	-159,33	-14,23	-12,87
Білорусь	1062,28	1037,70	1359,47	923,20	440,92	-436,26	-482,28	-32,09	-52,24
Грузія	441,80	755,36	1020,08	879,96	626,35	-140,13	-253,60	-13,74	-28,82
Азербайджан	317,98	625,28	754,40	685,33	609,87	-69,06	-75,46	-9,15	-11,01
Литва	160,40	316,34	438,29	384,25	326,91	-54,03	-57,34	-12,33	-14,92
Інші	3983,20	3172,22	3692,47	2834,49	1791,15	-857,99	-1043,34	-23,24	-36,81

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Отже, виходячи з даних табл. 2.12, можна дійти висновку, що найбільший обсяг експорту ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 роках спостерігається в Республіку Польща – 3038,36 тис. грн.

Більш наочно географічну структуру експорту на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр. зобразимо на рис. 2.4.

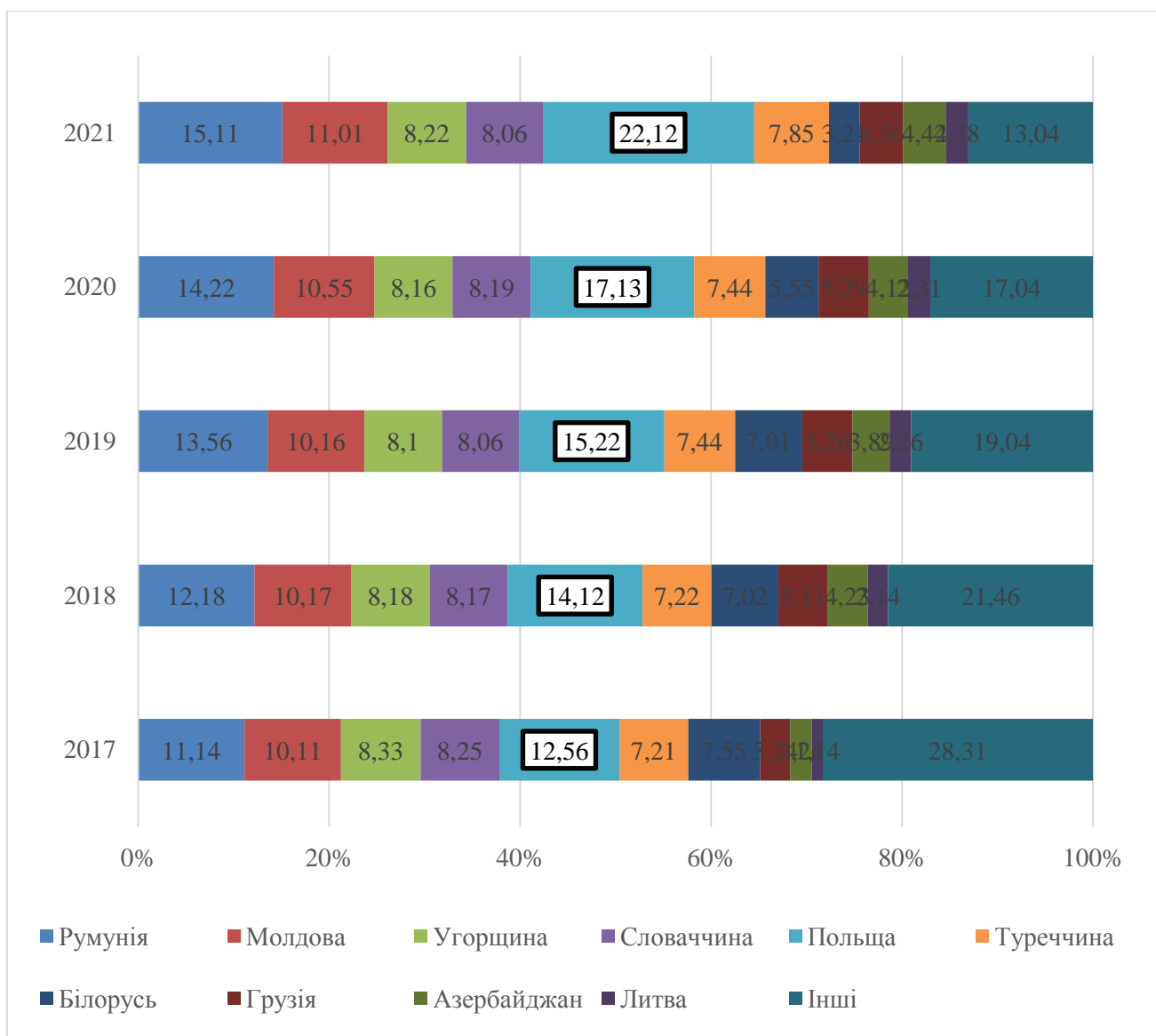

Рис. 2.4. Динаміка географічної структури експорту ТОВ «СВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр., %

Отже, виходячи із рис. 2.4, можна дійти висновку, що у 2017 - 2021 рр. найбільшу питому вагу в експорті ТОВ «СВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» займав експорт до Республіки Польща – 22,12%.

Ефективність експорту досліджуваного підприємства представлено в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

**Динаміка показників ефективності експорту ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ
УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр., тис. грн.**

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 Рік	2020 Рік	2021 Рік	Абсолютне Відхилення		Відносне Відхилення	
						2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020
Експортний прибуток	5180,56	5596,47	9366,94	5790,41	5462,46	-3576,53	-327,94	-38,18	-5,66
Експортні доходи	14069,95	14782,02	19393,24	16634,32	13735,82	-2758,93	-2898,49	-14,23	-17,42
Експортні витрати, у т.ч.	8889,40	9185,54	10026,31	10843,91	8273,36	817,60	-2570,55	8,15	-23,71
Змінні витрати	6946,17	7270,36	7633,03	8370,41	6407,72	737,39	-1962,70	9,66	-23,45
Постійні витрати, у т.ч.	1943,22	1915,19	2393,28	2473,50	1865,64	80,22	-607,85	3,35	-24,57
Адміністративні витрати	643,98	607,11	744,79	884,77	581,71	139,98	-303,06	18,79	-34,25
Витрати на збут	606,29	610,94	753,62	870,42	711,93	116,80	-158,49	15,50	-18,21
Інші загальновиробничі витрати	692,95	697,13	894,87	718,30	572,01	-176,57	-146,30	-19,73	-20,37
Коефіцієнт ефективності ЗЕД підприємства, рази	1,58	1,61	1,93	1,53	1,66	-0,40	0,13	-20,69	8,23
Рентабельність зовнішньо економічної діяльності, %	47,79	49,96	76,61	43,79	54,14	-32,82	10,35	-42,84	23,65

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що експортна діяльність на підприємстві ведеться в цілому ефективно про що свідчить значення коефіцієнту ефективності експорту, що протягом досліджуваного періоду є більшим від одиниці. Варто зазначити, що показники рентабельності також свідчать про відносну прибутковість експортної діяльності.

Отже, виходячи із наведеної таблиці можна дійти висновку, що рентабельність ЗЕД на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр. становить в межах 43,79 – 76,61%, що свідчить про досить високу результативність зовнішньоекономічної діяльності на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр. Чистий дохід від зовнішньоекономічної діяльності більша ніж собівартість зовнішньоекономічної діяльності на 1,93 у 2019 році, на 1,53 у 2020 році, на 1,66 у 2021 році. Отже можна сказати, що зовнішньоекономічна діяльність на підприємстві вимагає підвищення рівня

ефективності її здійснення, дане покращення вимагає розробки стратегії розвитку підприємства як в тактичному так і в стратегічному плані.

Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної операції на прикладі операції експорту фарб в Польщу наведено в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Планова оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної операції на прикладі операції експорту фарб в Польщу

Вид ЗЕО	Експорт	
Умови ЗЕД контракту		євро
Країна-імпортер	Польща	
Найменування товару	фарба	
Код УКТ ЗЕД	3208 10 10 10	
Кількість товару, (нат. одиниць) шт	1 000	
Контрактна ціна товару (за одиницю)	11,4	11,4
Базисні умови поставки	FAS	
Термін поставки	20 днів	
Валюта ціни	євро	
Курс НБУ на дату платежу	31,45	
Курс на МВБ на дату платежу	32,21	
Форма міжнародних розрахунків	Банк. переказ	
Умови (графік) розрахунків	100% аванс	
Фактурна вартість товару		
Собівартість одиниці товару	7,11	7,11
Витрати по здійсненню ЗЕО		
Транспортні витрати	на 1 шт	0,17
Витрати на навантаження, розвантаження	на 1 шт	0,16
Страхові платежі	на 1 шт	0,19
Комісійні, брокерські витрати	на 1 шт	0,22
Ліцензійні витрати	на 1 шт	0,14
Митні платежі		
ПДВ	20,0%	
Інші витрати		
Витрати на отримання ліцензії		0,15
Витрати на отримання інш. дозвільних документів		0,14
Витрати на оформлення ЗЕД документації		0,12
Юридичні витрати		0,18
Маркетинг, реклама		0,05
Представницькі витрати		0,02
Відрядження		0,01
Ставка податку на прибуток	18,0%	
Умови продажу товару на внутрішньому ринку		
Внутрішня ціна одиниці товару		10,3
Витрати на реалізацію товару на внутрішньому ринку (в % від внутрішньої ціни)	8,1%	0,8343

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Розрахунки економічної ефективності експортної операції наведено в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Планові розрахунки економічної ефективності експортної операції

Показники	євро	грн.
Валютна виручка	11420,00	359159,00
Фактурна вартість товару		
Витрати на виробництво товару (собівартість)	7110,00	223609,50
Витрати на придбання товару для експорту		
Витрати по здійсненню ЗЕО	880,00	27676,00
Транспортні витрати	170,00	5346,50
Витрати на навантаження, розвантаження	160,00	5032,00
Страхові платежі	190,00	5975,50
Комісійні, брокерські витрати	220,00	6919,00
Ліцензійні витрати	140,00	4403,00
Митна вартість товару	12300,00	386835,00
Митні платежі	0,00	0,00
Мито	0,00	0,00
Акцизний збір	0,00	0,00
Митний збір		
ПДВ	2460,00	77367,00
Інші витрати для виконання ЗЕО	670,00	21071,50
Витрати на отримання ліцензії	150,00	4717,50
Витрати на отримання інших дозвільних документів	140,00	4403,00
Витрати на оформлення ЗЕД документації	120,00	3774,00
Юридичні витрати	180,00	5661,00
Маркетинг, реклама	50,00	1572,50
Представницькі витрати	20,00	629,00
Відрядження	10,00	314,50
Загальні витрати по ЗЕО	8660,00	272357,00
Прибуток до оподаткування по ЗЕО	2760,00	86802,00
Податок на прибуток	496,80	15624,36
Чистий прибуток	2263,20	71177,64
Продаж товару на внутрішньому ринку		
Виручка від реалізації на внутрішньому ринку	10300,00	323935,00
Витрати на реалізацію на внутрішньому ринку	834,30	26238,74
Загальні витрати продажу на внутрішньому ринку	7944,30	249848,24
Прибуток до оподаткування на внутрішньому ринку	2355,70	74086,77
Показники економічної ефективності ЗЕО		
Рентабельність операції за прибутком до оподатк.	24,17%	24,17%
Рентабельність операції за ЧП	19,82%	19,82%
Базовий коефіцієнт ефективності ЗЕО	1,32	1,32
Альтернативний коефіцієнт ефективності ЗЕО	1,172	1,172

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Отже провівши наступні розрахунки можна сказати, що ефективність даної угоди експорту фарб в Польщу є досить високою, адже рентабельність угоди складає 19,82%.

Отже на основі проведеного коефіцієнтного аналізу можна сказати, що зовнішньоекономічний контракт на експорт фарб в Польщу є ефективним, тому що базовий коефіцієнт експорту та альтернативний коефіцієнт ефективності експорту більше одиниці. А це означає, що прибуток від експорту фарб в Польщу на зовнішньому ринку є вищим ніж прибуток від реалізації такої ж партії фарб на внутрішньому ринку. Також необхідно зазначити, що при реалізації даної угоди експортні витрати не перевищують експортний дохід.

Отже використання запропонованої угоди є доцільним тому що згідно з даними коефіцієнтного аналізу, угода є ефективною.

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО РІВНЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У ПЛАНОВОМУ ПЕРІОДІ

3.1 Проблемні аспекти ефективності діяльності підприємства

Аналіз чинників мікро та макросередовища зробимо за допомогою бальної оцінки впливу кожного чинника на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» та розрахунку індексу стійкості до дії чинників зовнішнього середовища.

Індекс стійкості = питома вага* бальна оцінка впливу кожного з чинника / максимальна кількість балів з урахуванням питомої ваги.

Таблиця 3.1

Аналіз макросередовища ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Чинники макросередовища	Питома вага	оцінка в балах
		ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»
1.Стан економіки та ринку	0,18	7
2.Діяльність уряду	0,16	6
3.Структурні тенденції	0,15	5
4.Науково-технічні тенденції	0,12	6
5.Природно-екологічна складова	0,11	7
6.Тенденції ресурсного забезпечення	0,07	8
7.Демографічні тенденція	0,06	7
8.Соціально-культурна складова	0,05	7
9.Несподіванки стратегічного характеру	0,04	6
10.Міжнародне оточення	0,06	7

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Розрахуймо індекс стійкості до дії чинників макросередовища для ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»:

$$\text{Істбп} = (0,18*7 + 0,16*6 + 0,15*5 + 0,12*6 + 0,11*7 + 0,07*8 + 0,06*7 + 0,05*7 + 0,04*6) / 10 = (1,26 + 0,96 + 0,75 + 0,72 + 0,77 + 0,56 + 0,42 + 0,35 + 0,24 + 0,42) / 10 = 6,45 / 10 = 0,645$$

– цей індекс показує стійкість до дії чинників макросередовища, його оптимальне значення дорівнює 1.

Аналізуючи індекси стійкості до дії чинників макросередовища можна констатувати що на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» мікросередовище оказує найменший ступінь впливу порівняно з першим конкурентом та другим конкурентом. Це говорить про те, що при інших рівних умовах ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» швидше адаптуватиметься до зміни чинників макросередовища, а значить стане більш конкурентоспроможним порівняно із конкурентами. Але також треба відмітити, що значення ідеального індексу стійкості перевищує наявний індекс більш як 1,5 рази, що повинно насторожувати підприємство. Єдиним виходом є оперативне реагування на дії чинників макросередовища, так як на ці чинники підприємство не може впливати в повній мірі. Головною передумовою швидкого реагування є гнучка організаційна структура, з налагодженими зв'язками між персоналом підприємства.

Аналіз мікросередовища ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Аналіз мікросередовища ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Чинники	Питома вага	Оцінка в балах
		ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»
1. Споживачі	0,25	8
2. Конкуренти	0,2	7
3. Поставники	0,35	8
4. Діяльність уряду	0,2	6

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Розрахуймо загальний індекс стійкості до дії чинників мікросередовища для ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»:

$$\text{Істбп} = (0,25 \cdot 8 + 0,2 \cdot 7 + 0,35 \cdot 8 + 0,2 \cdot 6) / 10 = (2 + 1,4 + 2,8 + 1,2) / 10 = 7,4 / 10 = 0,74.$$

Аналізуючи вже дію чинників мікросередовища можна казати, що ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» значно випереджає конкурентів, це свідчить про те, що у базового підприємства більш налагоджені і стійкі зв'язки з

поставниками та споживачами і воно може з упевненістю дивитися у майбутнє. Індекс стійкості ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» до дії чинників мікросередовища доволі високий і тому підприємству потрібно тільки зміцнювати свої ринкові позиції та зберігати гарні відносини з постачальниками ресурсів.

Перш за все, слід зазначити, що маркетингова стратегія ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» може бути охарактеризована як стратегія розвитку фірми. Необхідно виробити аналіз зовнішнього середовища ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» для оцінки можливих варіантів оптимізації стратегії. Аналіз зовнішнього середовища є процесом, за допомогою якого розробники стратегічного плану контролюють зовнішні по відношенню до організації чинники, аби визначити можливості і загрози для підприємства. Аналіз середовища – це дуже важливий для вироблення стратегії підприємства і складний процес, що вимагає уважного відстежування процесів, що відбуваються в середовищі, оцінки і встановлення зв'язку між чинниками, сильними і слабкими сторонами організації, а також можливостями і загрозами, які знаходяться в зовнішньому середовищі.

Загрози і можливості середовища непрямої дії, з якими стикається організація, можна виділити в PEST-фактори:

Р – політичні чинники.

Е – економічні чинники. Необхідно постійно діагностувати і оцінювати такі економічні чинники довкілля, як темпи інфляції, стабільність рубля і податкові ставки.

S – соціальні чинники. Вони включають змінні чекання, стосунки і вдачі суспільства.

T – технологічні чинники. Необхідно постійно стежити за змінами в технологічному зовнішньому середовищі. Аналіз цього середовища може враховувати зміни в технології виробництва, вживання ЕОМ в проектуванні і наданні товарів, продукції і послуг.

За допомогою методу складання профілю макрооточення і безпосереднього оточення вдається оцінити відносну значущість для організації окремих чинників зовнішнього середовища. У матрицю профілю зовнішнього середовища вписуються окремі чинники середовища, кожному з яких експертним шляхом, за допомогою робітників ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» даються наступні оцінки:

- важливість для галузі за шкалою: 3 – велика, 2 – помірна, 1 – слабка;
- вплив на організацію за шкалою: 3 – сильне, 2 – помірне, 1 – слабке, 0 – відсутність впливу;
- спрямованість впливу за шкалою: +1 – позитивне, -1 – негативне.

Таблиця 3.3

**Матриця профілю зовнішнього середовища для ТОВ
«ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»**

Чинники середовища	Важливість для галузі	Вплив на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»	Спрямованість впливу	Міра важливості
Економічні	3	2	1	6
Політичні	2	2	-1	-4
Ринкові	2	3	-1	-6
Технологічні	3	3	1	9
Конкурентні	3	2	-1	-6
Міжнародні	1	1	1	1
Соціальні	1	1	-1	-1

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Далі всі три експертні оцінки перемножуються і виходить загальна інтегральна оцінка, що показує міру важливості конкретного чинника для організації. За цією оцінкою керівництво компанії може визначити, які з чинників середовища мають відносно важливіше значення для організації і, таким чином, заслуговують на найсерйознішу увагу.

Згідно складеного профілю зовнішнього середовища (табл. 3.3), для ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» найбільшу загрозу представляють ринкові та конкурентні чинники. У теж час великі можливості підприємству дають технологічні, економічні зовнішнього середовища.

Ринкові чинники це поява конкурентів у продажу продукції, проведення сертифікації продукції, поява нових методів роботи з клієнтами, з врахуванням всіх їх вимог. Все це підстібає підприємство до ефективнішої роботи і змушує стежити за чинниками зовнішнього середовища, що постійно змінюються, і адекватне на них реагування дозволить фірмі налагодити свою виробничу діяльність в найбільш перспективному напрямі і підвищити конкурентоспроможність продукції.

SWOT – аналіз виробляється з метою вивчення середовища бізнесу, правових умов, сильних і слабких сторін свого підприємства і підприємства-конкурентів, а також комплексні взаємовпливи розглянутих факторів.

Аналіз сильних та слабких сторін, а також можливостей та загроз наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Аналіз сильних та слабких сторін, а також можливостей та загроз на
ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»**

Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
<p>Вигідне розташування підприємства. Кваліфікація на достатньому рівні. Налагодження зв'язків з постачальниками матеріальних ресурсів. Наявність стабільних партнерів на певні види матеріалів. Існує потенціал для розвитку галузі.</p>	<p>Нестійка конкурентна позиція. Значна частина застарілої техніки. Зменшення купівельної спроможності покупців. Скорочення обсягів реалізації продукції. Потреба у кредитах.</p>	<p>Можливість впровадження маркетингової служби для покращення збуту продукції. Оновлення техніки на підприємстві. Можливість збільшення обсягів реалізації продукції. Можливість підвищення купівельної спроможності покупців. Розширення напрямків діяльності.</p>	<p>Можливість значного зменшення обсягу реалізації продукції за рахунок низької купівельної спроможності покупців. Незпрацювання механізмів реформування продажу продукції. Можливість появи нових конкурентів. Можливість подорожчання продукції за рахунок збільшення собівартості. Збільшення залежності від позичкових коштів. Втрата партнерів із-за конкурентного тиску.</p>

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Застосувавши цей метод ми можемо провести спільне вивчення зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, встановити зв'язок між силою і слабкістю, загрозами і можливостями, що властиві підприємству.

Спочатку сформуємо перелік слабких і сильних сторін ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД», а також загроз і можливостей.

При проведенні SWOT – аналізу необхідно визначити не тільки можливості та загрози зовнішнього середовища організації, а й виявити ймовірність використання та вплив обраних можливостей та загроз на результати діяльності організації.

Зробимо оцінку ймовірності використання можливостей та загроз та їх вплив на діяльність організації. Проведемо комплексний аналіз сприятливих можливостей та загроз за допомогою поєднання ймовірності реалізації фактора протягом року, з важливістю його впливу на організацію. Оцінку цих двох параметрів зробимо за 10 бальною шкалою. Побудуємо матрицю можливостей та загроз (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5

**Аналіз сприятливих можливостей та загроз ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ
УКРАЇНА ЛТД»**

Фактор	Ймовірність здійснення			Важливість впливу		
	Висока 7-10	Середня 4 - 6	Низька 1- 3	Висока 7-10	Середня 4-6	Низька 1-3
1	2	3	4	5	6	7
Сприятливі можливості						
Можливість впровадження маркетингової служби для покращення збуту продукції		+			+	
Оновлення техніки на підприємстві	+				+	
Можливість збільшення обсягів реалізації продукції		+		+		
Можливість підвищення купівельної спроможності споживачів			+	+		
Розширення напрямків діяльності		+			+	

Продовження табл. 3.5

1	2	3	4	5	6	7
Загрози						
Можливість значного зменшення обсягу продажу продукції за рахунок зменшення купівельної спроможності споживачів		+			+	
Незпрацювання механізмів реформування продажу продукції	+				+	
Можливість появи нових конкурентів		+		+		
Можливість подорожчання продукції за рахунок збільшення собівартості	+				+	
Збільшення залежності від позичкових коштів		+			+	
Втрата партнерів із-за конкурентного тиску			+			+
Можливість значного зменшення обсягу реалізації продукції за рахунок зменшення купівельної спроможності покупців		+			+	

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Після того як конкретний список слабких і сильних сторін підприємства, а також загроз і можливостей складений, настає етап встановлення зв'язків між ними. Для встановлення цих зв'язків складається матриця SWOT, що має наступний вид (рис. 3.1).

	<p>Можливості:</p> <p>Можливість впровадження маркетингової служби, для покращення збуту продукції підприємства;</p> <p>Оновлення техніки на підприємстві;</p> <p>Можливість збільшення обсягу реалізації продукції;</p> <p>Можливість підвищення купівельної спроможності покупців;</p> <p>Розширення напрямів діяльності</p>	<p>Загрози:</p> <p>Можливість значного зменшення обсягу реалізації продукції за рахунок зниження купівельної спроможності покупців;</p> <p>Незпрацювання механізмів реформування продажу продукції;</p> <p>Можливість появи нових конкурентів;</p> <p>Можливість подорожчання продукції за рахунок збільшення собівартості;</p> <p>Збільшення залежності від позичкових коштів;</p> <p>Втрата партнерів із-за конкурентного тиску;</p>
<p>Сильні сторони:</p> <p>1. Вигідне розташування підприємства;</p> <p>2. Кваліфікація на достатньому рівні</p>	<p>За рахунок реалізації якісної продукції та наявності стабільних партнерів можна стабілізувати економічний стан підприємства, реалізувавши продукцію за вигідними цінами.</p>	<p>Втрату партнерів із – за конкурентного тиску можна подолати підвищення іміджу підприємства.</p> <p>Наявність стабільних партнерів та</p>

<p>3. Налагодження зв'язків з постачальниками матеріальних ресурсів; 4. Наявність стабільних партнерів на певні види продукції; 5. Існує потенціал для розвитку галузі</p>	<p>За рахунок впровадження маркетингової служби можна виявити нові канали збуту продукції та підвищити попит на продукцію.</p>	<p>високоякісну продукцію допоможуть залучити нових кредиторів. Постійні стеження за змінами в законодавстві та рішеннями органів місцевого самоврядування</p>
<p>Слабкі сторони: 1. Нестійка конкурентна позиція; 2. Значна частина застарілої техніки; 3. Зменшення купівельної спроможності споживачів; 4. Скорочення обсягів реалізації продукції; 5. Потреба у кредитах 6 Відсутність маркетингового відділу, а здібності збуту нижче середнього</p>	<p>Впровадження маркетингової служби, кредити, наявність висококваліфікованого персоналу, оновлення техніки на підприємстві допоможе досягти збільшення обсягів реалізації продукції, а також зниження її собівартості, що призведе до збільшення прибутковості діяльності підприємства.</p>	<p>Використовуючи свої сильні сторони і можливості, а також обравши вигідну стратегію підприємства може успішно подолати загрози, а слабкі сторони перетворити в переваги.</p>

Рис. 3.1. Матриця SWOT-аналізу ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Проблемні аспекти господарської діяльності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»:

- зменшення чистого доходу у 2021 році порівняно з 2020 роком на 4103 тис. грн.;

- зменшення інших операційних витрат у 2021 році порівняно з 2020 роком на 4700 тис. грн.;

- зменшення чистого фінансового результату у 2021 році порівняно з 2020 роком на 3738 тис. грн.;

- зменшення коефіцієнта автономії у 2021 році порівняно з 2020 роком на 1%;
- зменшення загального коефіцієнта покриття у 2021 році порівняно з 2020 роком на 3%;
- зменшення коефіцієнта абсолютної ліквідності покриття у 2021 році порівняно з 2020 роком на 0,2%;
- зменшення рентабельності продажу у 2021 році порівняно з 2020 роком на 4,04%;
- зменшення рентабельності капіталу у 2021 році порівняно з 2020 роком на 7,7%;
- зменшення коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості у 2021 році порівняно з 2020 роком на 0,57 разів;
- зменшення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості у 2021 році порівняно з 2020 роком на 0,13 разів;
- зменшення продуктивності праці у 2021 році порівняно з 2020 роком на 237,43 тис. грн.

Проблемні аспекти експортної діяльності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»:

- зменшення експорту у 2021 році порівняно з 2020 роком на 2898,49 тис. грн.;
- зменшення абсолютного ефекту від експорту у 2021 році порівняно з 2020 роком на 327,94 тис. грн.;
- зменшення експорту до Румунії, Молдови, Угорщини, Словаччини, Туреччини, Грузії, Азербайджану та Литви.

Таким чином, за рахунок реалізації якісної продукції та наявності стабільних партнерів можна стабілізувати економічний стан підприємства, реалізувавши продукцію за вигідними цінами. За рахунок впровадження маркетингової служби можна виявити нові канали збуту продукції та підвищити попит на продукцію. Втрату партнерів із-за конкурентного тиску можна подолати підвищення іміджу підприємства. Наявність стабільних

партнерів та високоякісна продукція допоможуть залучити нових кредиторів. Постійні стеження за змінами в законодавстві та рішеннями органів місцевого самоврядування та впровадження маркетингової служби, кредити, наявність висококваліфікованого персоналу, оновлення техніки на підприємстві допоможе досягти збільшення обсягів реалізації продукції, а також зниження її собівартості, що призведе до збільшення прибутковості діяльності підприємства. Використовуючи свої сильні сторони і можливості, а також обравши вигідну стратегію підприємства може успішно подолати загрози, а слабкі сторони перетворити в переваги.

3.2. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства у плановому періоді

Для покращення фінансового стану, підвищення ліквідності та платоспроможності, ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» необхідно, враховуючи специфіку галузі та конкретні умови діяльності, розробити та здійснити комплекс заходів основним серед яких є, безумовно, досягнення прибутковості. Адже можливості оптимізації оборотного капіталу, скорочення капітальних вкладень, збільшення відстрочки платежів та інші рано чи пізно вичерпаються. І лише стабільно зростаючий та достатньо високий рівень рентабельності надає підприємству реальні можливості по зміцненню свого фінансового становища та впевненого розвитку.

Основні заходи покращення антикризового управління ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» з урахуванням ризиків.

Шляхами вдосконалення діяльності підприємства у 2022 - 2024 роках є:

1. Модернізація обладнання технічного відділу
2. Вдосконалення управління дебіторською заборгованістю:
3. Зниження витрат шляхом зменшення працівників підприємства
4. Стимулювання попиту шляхом розміщення реклами в INTERNET

Отже, проаналізуємо кожен із наведених шляхів та визначимо витрати, що будуть понесені підприємством при їх здійсненні у 2022 - 2024 роках на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД».

I. Збільшення прибутковості реалізації:

1. Стимулювання попиту шляхом розміщення реклами в INTERNET

Ризики: зрив строків поставок, підвищення цін на товари, неплатоспроможність споживачів, слабкий попит на товари та послуги.

Заходи:

- Укладення угод з постачальниками з обов'язковим зазначенням штрафних санкцій за невиконання
- Маркетингового дослідження ринку продукції (смола, емаль, фарба, ґрунтівка, лак, шпаклівка) на території області та поза її межами
- Вивчення фінансового стану споживачів товарів та продукції
- Проведення рекламної кампанії

Витрати на стимулювання попиту шляхом розміщення реклами в INTERNET наведені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Витрати на стимулювання попиту шляхом розміщення реклами в INTERNET, грн.

№ П/п	Вид інформаційного матеріалу	Періодичність	Час розміщення	2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6	7
1.	Медійна реклама	Постійно	січень 2022 - грудень 2024	5700	4800	0
2.	Банерна реклама	Не постійно	червень 2022 - грудень 2024	2500	2700	3200
3.	Контекстна реклама	Не постійно	Серпень 2022 - грудень 2024	2200	2500	2900
4	Просування в соціальних мережах	Не постійно	Червень 2022 - грудень 2024	2100	2900	3600
5	Геоконтекстна реклама	Не постійно	квітень 2023 - грудень 2024	4500	4600	4800
6	Вірусна реклама	Не постійно	травень 2023 - грудень 2024	0	2300	2500
7	Інші види реклами в інтернеті	Постійно	січень 2022 - грудень 2024	1900	2100	2200

Продовження табл. 3.6

1	2	3	4	5	6	7
8	Медійно-контекстна реклама	Не постійно	червень 2024 - грудень 2024	0	0	2500
9	Продакт-плейсмент в онлайн-іграх	Не постійно	жовтень 2024 - грудень 2024	0	0	2750
10	Електронна пошта	Постійно	січень 2022 - грудень 2024	0	0	2100
11	Впливаючі (pop-up) вікна та sruware.	Не постійно	вересень 2022 - грудень 2024	2350	2450	3350
12	Електронна дошка оголошень	Не постійно	листопад 2024 - грудень 2024	0	0	1110
Всього				21250	24350	31010

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Отже, на впровадження заходів стимулювання збуту підприємство ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» витратить 21250 грн. у 2022 році, найбільше на медійну рекламу – 5700 грн., 24350 грн. у 2023 році, найбільше на медійну рекламу – 4800 грн., 31010 грн. у 2024 році, найбільше на геоконтекстну рекламу – 4800 грн.

Медіа план ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2022 – 2024 роках наведено в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Медіа план ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2022 - 2024 роках

	Медійна реклама	Банерна реклама	Контекстна реклама	Просування в соціальних мережах	Геоконтекстна реклама	Вірусна реклама	Інші види реклами в Інтернеті	Медійно-контекстна реклама	Продакт-плейсмент в онлайн-іграх	Електронна пошта	Впливаючі (pop-up) вікна та sruware.	Електронна дошка оголошень
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2022, грудень	+	+	+	+			+			+	+	
2023, січень	+	+	+	+			+			+	+	
2023, лютий	+	+	+	+			+			+	+	
2022, грудень	+	+	+	+			+			+	+	

Продовження табл. 3.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2023, березень	+	+	+	+			+			+	+	
2023, квітень	+	+	+	+	+		+			+	+	
2023, травень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2023, червень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2023, липень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2023, серпень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2023, вересень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2023, жовтень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2023, листопад	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2023, грудень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2024, січень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2024, лютий	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2024, березень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2024, квітень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2024, травень	+	+	+	+	+	+	+			+	+	
2024, червень	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	
2024, липень	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	
2024, серпень	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	
2024, вересень	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	
2024, жовтень	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
2024, листопад	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2024, грудень	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Джерело: складена на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Отже, тільки медійну рекламу, інші види реклами в Інтернеті та електронна пошта пропонуються використовувати постійно протягом 2022 – 2024 році, інші види медіа – реклами пропонується використовуватися пропонується використовувати лише протягом певного періоду часу.

II. Зниження витрат операційної діяльності

1. Зниження витрат шляхом зменшення працівників підприємства

Ризики: витрати по виплаті вихідної допомоги, можливий судовий розгляд після скорочення штату.

Заходи:

- Укладення контракту з працівниками з зазначенням умов звільнення
- Переведення на інші посади на підприємстві

За рахунок дублювання функцій адміністративного персоналу пропонуємо провести скорочення працівників адміністративного апарату лише в 2022 році на 2 чол.

Зниження витрат шляхом зменшення працівників підприємства наведені в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Зниження витрат шляхом зменшення працівників, тис. грн.

№ П/п	Вид витрат	2022	2023	2024
1.	Вихідна допомога	242,64	0,00	0,00
2.	Заробітна плата працівників	242,64	266,90	293,59
3.	Відрахування на соціальні заходи	53,38	58,72	64,59
4	Всього	538,66	325,62	358,19

Джерело: складена на основі даних ТОВ «СВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Скорочення працівників планується лише у 2022 році.

III. Удосконалення управління фінансовими ресурсами

1. Вдосконалення управління дебіторською заборгованістю:

Ризики: втрата платоспроможності та банкрутство дебіторів, втрата постійних покупців товариства через запровадження попередньої оплати.

Заходи:

- Запровадження попередньої оплати за продукцію.

Вдосконалення управління дебіторською заборгованістю наведено в табл. 3.9.

Таблиця 3.9

Вдосконалення управління дебіторською заборгованістю, тис. грн.

№ П/п	Вид витрат	2022	2023	2024
1.	Прийняття аналітика з дебіторської заборгованості (заробітна плата)	121,32	145,58	181,98
2.	Прийняття аналітика з дебіторської заборгованості (відрахування на соціальні заходи)	26,69	32,03	40,04
3.	Витрати всього	148,01	177,61	222,02

Джерело: складена на основі даних ТОВ «СВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Таким чином, основними заходами щодо підвищення фінансової ефективності діяльності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» в плановому періоді є збільшення прибутковості реалізації, зниження витрат, удосконалення управління фінансовими ресурсами.

Резерви щодо вдосконалення управління операцій з експорту на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»:

- Пошук нових ринків збуту своєї продукції;
- Застосування засобів страхування валютних ризиків,
- Організація потрібних строків поставки.
- Оптимізація накладних витрат.
- Встановлення програми по митному законодавству України MDOOffice.

Пошук нових ринків збуту своєї продукції (смола, емаль, фарба, ґрунтівка, лак, шпаклівка)

В умовах насиченого ринку недостатньо розробити нову якісну продукцію, встановити на неї оптимальну ціну і вибрати ефективні канали розподілу. Дедалі більшого значення набуває така складова комплексу маркетингу, як маркетингові комунікації (рис. 3.1).

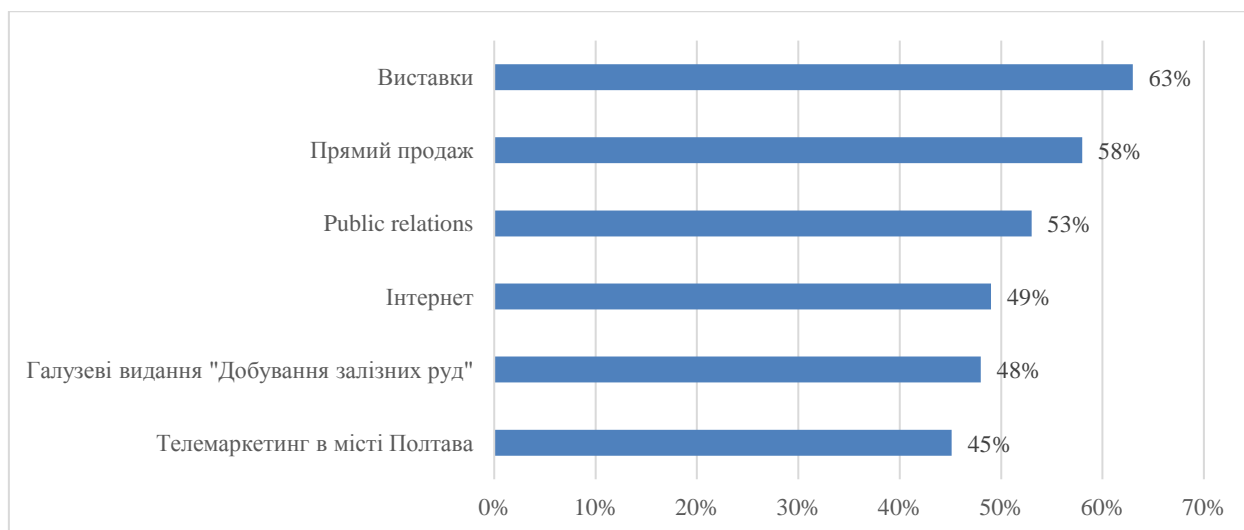

Рис. 3.1. Засоби маркетингових комунікацій – інструменти стимулювання збуту ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Ефективним інструментом впливу комерційних підприємств на споживача на ринку товарів та послуг, на розмір одержуваного прибутку, отримання достовірної інформації, формування іміджу в умовах жорсткої конкурентної боротьби є виставки-ярмарки. Розвиток виставкової діяльності є актуальною ще й тому, що саме ця сфера істотно впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку, і є одним із найбільш перспективних напрямів для розвитку міжнародного туризму.

Інтенсивне зростання обсягів закордонних поїздок та розширення кордонів туризму стали передумовами розвитку виставкової діяльності як на державному, так і на міждержавному рівні. У свою чергу виставковий бізнес, як інструмент туристичного маркетингу, має безпосередній вплив на формування туристичних напрямків на території України.

У всіх країнах державну підтримку у виставковій сфері – дотації, податкові пільги для підприємств-учасників та організаторів заходів, стимулювання інвестицій в ці проекти – отримують ті підприємства і галузі, для яких визначено пріоритетність розвитку. У багатьох країнах з ринковою економікою є державні програми щодо участі національних підприємств у виставках за кордоном. Ці програми в обов'язковому порядку дотуються з державних коштів.

Міжнародний виставковий бізнес стає інструментом макроекономічної та інвестиційної політики. Сьогодні виставки та ярмарки забезпечують мобільність ринку, створюють необхідне інформаційне поле, формують значні фінансові потоки, а також приносять додатковий дохід до бюджетів усіх рівнів.

Виставки є сполучною ланкою між внутрішніми і міжнародними ринками і сприяють залученню іноземних інвестицій для реалізації перспективних проектів туристичних організацій.

В даний час виставково-ярмаркова діяльність, завдяки наявності власної матеріально-технічної бази, інфраструктури та кваліфікованих кадрів, здатна

формувати значні фінансові потоки і забезпечувати надходження фінансових коштів до бюджетів усіх рівнів. Важливим аспектом цієї діяльності є її соціально-економічна спрямованість, що виражається у створенні нових робочих місць.

Застосовування засобів страхування валютних ризиків

Управління валютним ризиком передбачає визначення його ступеня, оцінювання можливих наслідків та вибір методів і інструментів мінімізації. Проте, у більшості українських компаній, на жаль, проблемі управління валютними ризиками або приділяється недостатньо уваги, або її зовсім ігнорують. Це зумовлено такими обставинами: по-перше, керівники багатьох компаній не мають достатніх знань та досвіду управління валютними ризиками; по-друге, велика кількість вітчизняних компаній страхується від валютних ризиків без належного аналізу ситуації, розрахунку вартості альтернативних методів їх мінімізації; по-третє, неповноцінне функціонування вітчизняного ринку похідних фінансових інструментів; по-четверте, динаміка курсу гривні щодо іноземних валют залежить від цілої низки кон'юнктурних факторів, які практично неможливо передбачити.

У процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності українські підприємства найчастіше використовують два методи зниження валютного ризику, а саме: метод перенесення валютного ризику та метод диверсифікації.

Проте, як свідчить зарубіжна практика, одним із найпрогресивніших та найефективніших методів мінімізації валютного ризику є хеджування.

Згідно поглядів С. Еша, хеджування передбачає укладення термінових угод та контрактів, що дають змогу частково або повністю уникнути збитків внаслідок несприятливої зміни валютного курсу в майбутньому.

Економічні переваги від хеджування валютних ризиків за допомогою похідних полягають у тому, що компанії можуть сконцентруватися на своїх основних функціях та перекласти валютний ризик на інші сторони, які згодні прийняти його. Тому, таке хеджування є важливим елементом режиму плаваючого валютного курсу.

Вітчизняний ринок похідних фінансових інструментів перебуває на стадії становлення. На даний час в Україні немає єдиного законодавчого акту, який би регулював систему відносин, що виникають в процесі здійснення операцій з деривативами. Так, чинне правове середовище, що регулює обіг деривативів складається з низки кодексів, законів, підзаконних актів та характеризується фрагментарністю і неузгодженістю. У вітчизняному законодавчому полі бракує механізмів регулювання багатьох ключових моментів функціонування ринку похідних фінансових інструментів, що, у свою чергу, негативно позначається на його розвитку.

Поряд із цим, до причин, які гальмують розвиток вітчизняного ринку похідних фінансових інструментів (деривативів) належать: відсутність дієвої системи державного регулювання операцій з ф'ючерсами, форвардами, опціонами та іншими деривативами; низький рівень розвитку ринків базових фінансових інструментів; недостатній рівень розвитку інфраструктури біржового сегменту ринку похідних фінансових інструментів; низький рівень поінформованості суб'єктів господарювання про операції з деривативами та відсутність належного рівня їх інформаційного забезпечення; тощо.

Усунення зазначених перешкод, що гальмують розвиток ринку похідних фінансових інструментів в Україні, необхідне для перетворення його на повноцінну компоненту вітчизняного фінансового ринку, яка забезпечуватиме не лише страхові можливості суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, але і виступатиме у якості індикатора розвитку національної економіки.

Організація потрібних строків поставки

Важливим аспектом діяльності логістичної системи є підтримка розмірів матеріальних запасів на такому рівні, щоб забезпечити безперебійне постачання всіх підрозділів необхідними матеріальними ресурсами за умови дотримання вимог економічності всього процесу переміщення матеріального потоку. Рішення цього завдання досягається за допомогою формування системи управління запасами.

Система управління запасами - сукупність правил і показників, які визначають момент часу й обсяг закупівлі продукції для поповнення запасів.

У логістиці застосовуються такі основні системи управління запасами:

1. Система управління запасами з фіксованим розміром замовлення;
2. Система управління запасами з фіксованою періодичністю замовлення;
3. Система з встановленою періодичністю поповнення запасів до встановленого рівня;
4. Система "мінімум – максимум".

Оптимізація накладних витрат.

Основна проблема при оптимізації накладних витрат на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» полягає у тому, що нам необхідно створити систему для вирішення комплексних проблем, що не піддаються або принаймні недостатньою мірою піддаються систематизації, тому неможливо знайти єдиний алгоритм для їх вирішення. Ми пропонуємо методику для оптимізації накладних витрат на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» з урахуванням рекомендацій Німецького інституту по стандартизації, зокрема, DIN69910 (наведена в табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Методика оптимізації накладних витрат на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

№ п/п	Назва етапу	№ операції	Визначення операції
1	2	3	4
1.	Підготовчі заходи	1.1	Вибір об'єкту аналізу
		1.2	Постановка задачі (зниження витрат, підвищення якості, інтенсифікація процесу)
		1.3	Визначення кількісних цілей
		1.4	Підбір кадрів
		1.5	Детальне планування процесу

Продовження табл. 3.10

1	2	3	4
2.	Визначення поточного стану	2.1	Збір інформації, дослідження та опис об'єкту аналізу
		2.2	Опис функціонування процесу
		2.3	Розрахунок загального рівня накладних витрат
		2.4	Розподіл окремих видів накладних витрат на постійний та змінний (в залежності від рівня виробництва чи об'єму послуг наданих конкретним центром витрат або процесом) елементи
		2.5	Перевірка виправданості фактичного рівня витрат та визначення необхідного рівня витрат
3.	Пошук практичних рішень	3.1	Пошук усіх можливих рішень
		3.2	Попередня класифікація пріоритетних рішень
4.	Оцінка знайдених рішень	4.1	Перевірка можливості практичної реалізації рішень
		4.2	Перевірка економічної доцільності рішень
		4.3	Визначення пріоритетних рішень з точки зору балансу «корисність/витрати»
5.	Прийняття рішення про реалізацію проекту	5.1	Попередній вибір проектів, що будуть реалізовуватися на практиці
		5.2	Рекомендація рішень для прийняття відповідальним керівництвом
		5.3	Авторизація та остаточне утвердження плану дій
6.	Реалізація проекту	6.1	Впровадження заходів по оптимізації накладних витрат
		6.2	Поточний контроль за реалізацією проекту
7.	Аналіз результатів здійснення проекту	7.1	Порівняння результатів проекту з плановими показниками
		7.2	Визначення та аналіз відхилень
		7.3	Вироблення рекомендацій щодо удосконалення майбутніх проектів

Джерело сформовано на основі даних ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Вона дає можливість структурувати діяльність по реінжинірингу процесів та управлінню накладними витратами, а отже, може слугувати основою при плануванні внутрішніх змін на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД».

Встановлення програми по митному законодавству України MDOffice

Вибираючи ту або іншу конфігурацію (набір програм) MD Office, користувач одержує можливість розв'язувати різні комплекси завдань.

Програмний комплекс для зовнішньоекономічної діяльності MD OFFICE (3 робочих місця, термін обслуговування - один рік) 2022 р. наведено в табл. 3.11.

Таблиця 3.11

Програмний комплекс для зовнішньоекономічної діяльності MD OFFICE (3 робочих місця, термін обслуговування - один рік) 2022 р.

Програмний продукт	Програми, що входять	Вартість програм з річним обслуговуванням	Вартість обслуговування програм на рік
MD EXPLORER	MD Explorer/ з опцією MC	1500/2400 (без ПДВ)	1200/1890
Установка додаткового робочого місця		390/660	210/450
MD STANDART	MD Explorer MDJokerNet MD Declaration	2699 (без ПДВ)	2058
Установка додаткового робочого місця		580	400
MD PROFESSIONAL	MD Explorer MD JokerNet MD Declaration MD Form або опція MC	3359/3579 (без ПДВ)	2649/2868
Установка додаткового робочого місця		820/850	580/640
MD ELITE	MD Explorer MD JokerNet MD Declaration MD Form Опція MC	4240 (без ПДВ)	3474
Установка додаткового робочого місця		1090	820
Опція MC(митний склад) в MD Explorer		999 (без ПДВ)	750
Установка додаткового робочого місця		270	240
MD Form		699 (без ПДВ)	540
Установка додаткового робочого місця		240	180
* Ціна постачання включає річний супровід			

Джерело сформовано на основі прайсів

Маючи повну версію, можна одержати повнофункціональний офісний продукт для діяльності митного брокера. Цей програмний комплекс орієнтований для роботи в середовищі операційної системи Windows. До його складу належить таке.

1. MD Info — нормативно-довідкова база MD Office, що містить:
  - нормативні документи як митних органів, так і різних міністерств і відомств;
  - митні та загальні довідники, що використовуються під час митного оформленні вантажів;
  - товарну номенклатуру ЗТО з поясненнями і примітками та УКТЗЕД;
  - тематичні добірки документів;
  - потужну пошукову систему;
  - міжнародні правила тлумачення комерційних термінів (Інкотермс) тощо.

2. MD Declaration — програма, призначена для заповнення, друку, перевірки й формування електронної копії ВМД. Має великий набір готових мережних рішень, що дає змогу використовувати мережеві ресурси, централізовано зберігати інформацію й підтримувати її цілісність при збоях електроживлення. Включає можливість створення сильної та гнучкої системи безпеки і розмежування прав доступу до бази ВМД, що знижує ризик несанкціонованого доступу. Основні функції програми:

- повна візуалізація бланка ВМД;
- заповнення, друк і формування електронної копії декларації;
- навчальна система з розрахунку фактурної й митної вартості;
- інтелектуальна система пошуку в довідниках;
- перевірка з локалізацією місця помилки;
- система аналізу, контролю та звітів з питань ЗЕД.

Комбінація MD-Declaration і MD-Info дасть можливість створити найпростіший варіант офісного додатка для співробітника, що працює у зовнішньоекономічній сфері.

3. MD Form — програма автоматизованого заповнення документів. По суті, це стандартні шаблони допоміжних документів, заповнення яких необхідне під час зовнішньоекономічних операцій. З їхньою допомогою користувач може швидко скласти будь-який тип зовнішньоекономічного договору, що відповідатиме вимогам чинного законодавства України, а також правильно заповнити понад десяток митних, товаросупровідних і комерційних документів. Застосовуючи цю програму, можна скласти базу даних укладених угод і заповнених документів. Програма формує такі документи:

- декларацію автотранспортних засобів для громадян (МД-7);
- залізничну накладну;
- провізну відомість;
- рахунки-фактури;
- сертифікати про походження товарів та ін.

4. MD Warehouse — програма, призначена для автоматизації обліку товарів на митному ліцензійному складі відповідно до вимог Митного кодексу України. Вона генерує різні форми звітності про діяльність складу. Передбачене введення інформації з електронної копії ВМД. На вимогу видається статистика й аналіз роботи складу. Програма дає можливість підготувати необхідну документацію для роботи з клієнтом (накладні, рахунки-фактури, податкові накладні, договори тощо) з можливістю формування довільних форм документів.

5. MD WareHL — програма автоматизації обліку на торговому складі, що дозволяє вести облік товарів на малій і середній торговельній фірмі. Надає різні форми звітності про діяльність складу, дає можливість підготувати необхідну документацію під час роботи з клієнтом (накладні, рахунки-фактури, податкові накладні, договори тощо), а також вести контроль залишку товарів.

До складу офісного пакета входить також утиліта для налаштування усієї системи і допоміжних програм різного призначення.

Резерви щодо вдосконалення управління операцій з експорту на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»: пошук нових ринків збуту своєї продукції; застосування засобів страхування валютних ризиків; організація потрібних строків поставки; оптимізація накладних витрат; встановлення програми по митному законодавству України MDOOffice.

3.3. Вплив запропонованих заходів на підвищення фінансової ефективності діяльності підприємства

Виручку від реалізації продукції можна визначити наступними методами:

- екстраполяції (3.1)

$$\text{ЧДплан} = \text{ЧД2021} * \sqrt[n-1]{\frac{\text{ЧД2021}}{\text{ЧД2017}}} \quad (3.1)$$

де,

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг),

n – кількість років.

- коефіцієнт еластичності (3.2):

$$\text{ЧВР}_{\text{пл}} = k \times \text{ЧВР}_{\text{зв}} + (1 - k) \times \text{ЧВР}_{\text{п}}^* \quad (3.2)$$

де, k - коефіцієнт еластичності ряду, k задається вручну і перебуває в діапазоні від 0 до 1, $0 < k < 1$

$\text{ЧВР}_{\text{п}}^*$ - значення прогнозу на поточний період n.

- експоненційного згладжування

Експоненційний аналіз можна провести в програмі Excel. В пакетах аналізу даних необхідно обрати «експоненційне згладжування».

Планування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) методом експоненційного згладжування наведено на рис. 3.2.

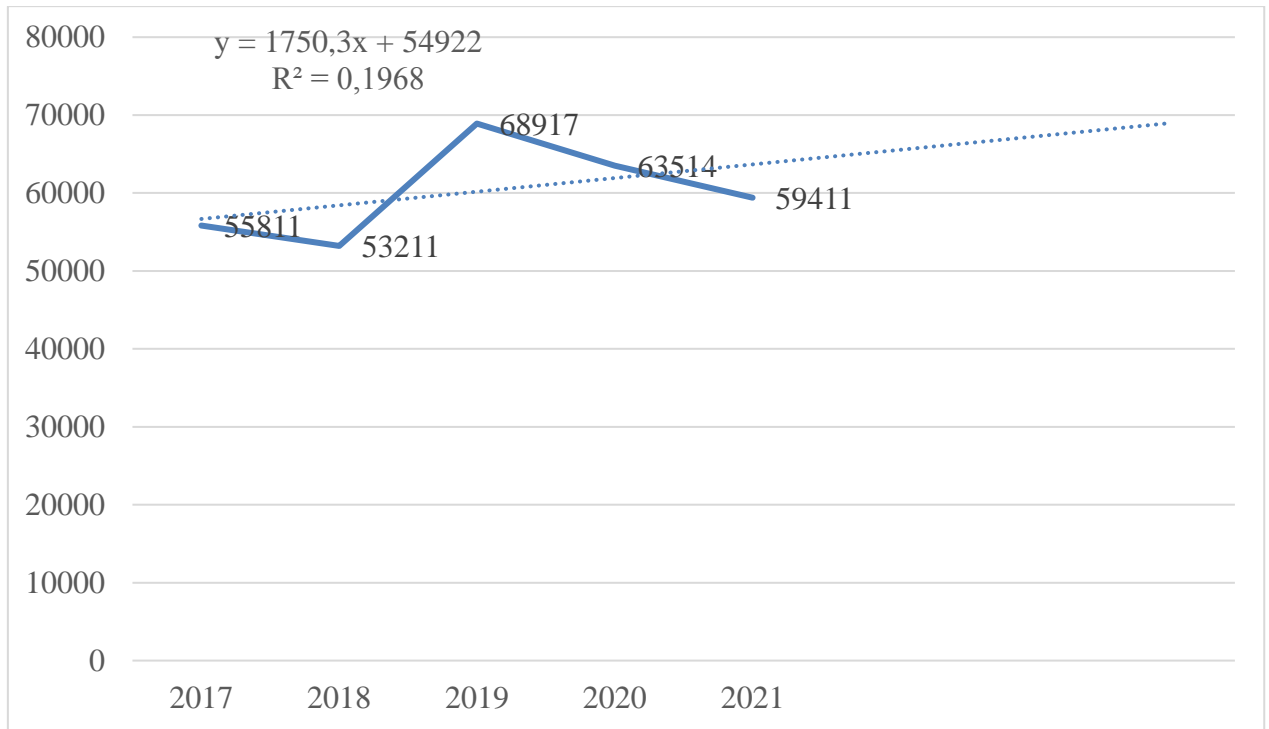

Рис. 3.2. Планування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) методом експоненційного згладжування, тис. грн.

Планування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (р. 2000) наведено в табл. 3.12.

Таблиця 3.12

**Планування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції
(товарів, робіт, послуг), тис. грн.**

Показники	факт	план		
		2022	2023	2024
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)				
Метод екстраполяції	59411,00	60346,71	61297,17	62262,59
Коефіцієнт еластичності	59411,00	59691,71	60173,35	60800,12
Експоненційного згладжування	59411,00	65423,80	67174,10	68924,40
Планова виручка середня	59411,00	61820,74	62881,54	63995,70

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Планування собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) здійснюється на основі інформації щодо планового обсягу виручки від

реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та рівня собівартості наведено в табл. 3.13.

У нашому випадку використаємо середнє значення рівня собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

Таблиця 3.13

Планування собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.

Показники	2021 (факт)	2022	2023	2024
Рівень собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	0,73			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	40225	45149	45923	46737

Джерело сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Планування валового прибутку / збитку у 2022 – 2024 роках наведено в табл. 3.14.

Таблиця 3.14

Планування валового прибутку / збитку у 2022 – 2024 роках, тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	2024
Валовий прибуток	19186	16672	16958	17259

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Планування фінансового результату від операційної діяльності у 2022 – 2024 роках наведено в табл. 3.15.

Таблиця 3.15

Планування фінансового результату від операційної діяльності у 2022 – 2024 роках, тис. грн.

Показники	Факт	План		
	2021	2022	2023	2024
1	2	3	4	5
Середній рівень показників:				
- Інші операційні доходи		0,262		
- Адміністративні витрати		0,079		

Продовження табл. 3.15

1	2	3	4	5
- Витрати на збут	0,051			
- Інші операційні витрати	0,036			
Інші операційні доходи	14514	16173	16450	16742
Адміністративні витрати	4311	4910	4994	5082
Витрати на збут	3339	3164	3218	3275
Інші операційні витрати	2121	2238	2277	2317
Фінансовий результат від операційної діяльності	23929	22533	22920	23326

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Планування податку на прибуток та чистого фінансового результату наведено в табл. 3.16.

Таблиця 3.16

**Планування чистого фінансового результату на ТОВ
«ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2022 – 2024 роках, тис. грн.**

Показники	Факт	План		
	2021	2022	2023	2024
Фінансовий результат від операційної діяльності	23929	22533	22920	23326
Дохід від участі в капіталі	431	431	431	431
Інші фінансові доходи	1018	1018	1018	1018
Інші доходи		0	0	0
Фінансові витрати	4544	4544	4544	4544
Втрати від участі в капіталі		0	0	0
Інші витрати	201	201	201	201
Фінансовий результат до оподаткування	20633	19237	19624	20030
Витрати (дохід) з податку на прибуток	3714	3463	3532	3605
Чистий фінансовий результат	16919	15775	16092	16425

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

В 2024 році сума чистого фінансового результату становитиме 16425 тис. грн.

Для _ була використана інформація форми №2. Отримані результати планування узагальнені у таблиці 3.17.

Таблиця 3.17

**План доходів та витрат ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» на
2022 – 2024 р., тис. грн.**

Показники	Факт	План			абсолютне відхилення до попереднього року			відносне відхилення до попереднього року		
		2021	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	59411	61821	62882	63996	2410	1061	1114	4,06	1,72	1,77
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	40225	45149	45923	46737	4924	775	814	12,24	1,72	1,77
Валовий прибуток	19186	16672	16958	17259	-2514	286	300	-13,10	1,72	1,77
Інші операційні доходи	14514	16173	16450	16742	1659	278	291	11,43	1,72	1,77
Адміністративні витрати	4311	4910	4994	5082	599	84	88	13,88	1,72	1,77
Витрати на збут	3339	3164	3218	3275	-175	54	57	-5,24	1,72	1,77
Інші операційні витрати	2121	2238	2277	2317	117	38	40	5,52	1,72	1,77
Фінансовий результат від операційної діяльності	23929	22533	22920	23326	-1396	387	406	-5,83	1,72	1,77
Дохід від участі в капіталі	431	431	431	431	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Інші фінансові доходи	1018	1018	1018	1018	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Фінансові витрати	4544	4544	4544	4544	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Інші витрати	201	201	201	201	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Фінансовий результат до оподаткування	20633	19237	19624	20030	-1396	387	406	-6,76	2,01	2,07
Витрати (дохід) з податку на прибуток	3714	3463	3532	3605	-251	70	73	-6,76	2,01	2,07
Чистий фінансовий результат	16919	15775	16092	16425	-1144	317	333	-6,76	2,01	2,07

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Отже, у 2024 році порівняно з 2023 роком чистий дохід зросте на 1,77%, собівартість зросте на 1,77%, що призведе до зростання валового прибутку на 1,77%, що призведе до зростання фінансового результату від операційної діяльності на 1,77% та чистого фінансового результату на 2,07%.

Розрахунок планових показників розпочнемо з визначення потреби підприємства у формуванні активів.

I. Планування необоротних активів (I розділ активу балансу) наведено в табл. 3.18.

Таблиця 3.18

Планування необоротних активів ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» на 2024 р., тис. грн.

Показники	Факт	План		
	2021	2022	2023	2024
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	485,0	479,0	473,0	467,0
первісна вартість	696,0	696,0	696,0	696,0
накопичена амортизація	211,0	217,0	223,0	229,0
Незавершені капітальні інвестиції	833,0	833,0	833,0	833,0
Основні засоби	5164,4	5600,4	6036,4	6472,4
первісна вартість	10215,4	10215,4	10215,4	10215,4
знос	5051,0	4615,0	4179,0	3743,0
Інвестиційна нерухомість	218,0	218,0	218,0	218,0
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	511,0	511,0	511,0	511,0
Інші необоротні активи	2121,0	2121,0	2121,0	2121,0
Усього за розділом I	9332,4	9762,4	10192,4	10622,4

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Загальний обсяг необоротних активів в плановому періоді – це сума всіх планових значень по їх складових. Отже загальна сума необоротних активів ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» на кінець планового періоду (на 31.12.2024) становитиме 10622,4 тис. грн.

II. Планування оборотних активів (II розділ активу балансу).

Просте перенесення темпів росту обсягу оборотних активів є не коректним, оскільки зміна їх обсягів має безпосередній взаємозв'язок з обсягами діяльності підприємства. Тому перенесення тенденцій зміни обсягів

оборотних активів доцільно провести у взаємозв'язку з обсягами діяльності підприємства. Це забезпечується завдяки використанню періоду обороту за окремими статтями оборотних активів.

Базова формула для розрахунку планового обсягу оборотних активів на основі періоду обороту:

$$OA_{i_{пл}} = PO_{i_{зв}} \cdot OD_{одн_{пл}}, \quad (3.3)$$

де $OA_{i_{пл}}$ – і-та стаття оборотних активів у плановому періоді, тис.грн;

$PO_{i_{зв}}$ – період обороту і-ї статті оборотних активів у звітному період, дні;

$OD_{одн_{пл}}$ – одnodенний обсяг діяльності у плановому періоді, тис.грн.

Проміжні результати розрахунків періодів обороту окремих складових оборотних активів представлено в таблиці 3.19.

Таблиця 3.19

**Коефіцієнт оборотності оборотних активів ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ
УКРАЇНА ЛТД» у 2021 році, рази**

Показники	Коефіцієнт оборотності
Запаси	1,93
Поточні біологічні активи	x
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2,34
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	x
за виданими авансами	46,56
з бюджетом	66,90
у тому числі з податку на прибуток	x
Інша поточна дебіторська заборгованість	30,98
Поточні фінансові інвестиції	x
Гроші та їх еквіваленти	80,49
Витрати майбутніх періодів	x
Інші оборотні активи	56,37
Усього за розділом II	0,96

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

На основі розрахованих коефіцієнту оборотності визначаються обсяги оборотних активів на плановий період.

Для планування була використана інформація форми №2. Отримані результати планування узагальнені у таблиці 3.20.

Таблиця 3.20

**План оборотних активів ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» на
2024 р., тис. грн.**

Показники	Факт	План		
	2021	2022	2023	2024
II. Оборотні активи				
Запаси	30811,3	32061,0	32611,2	33189,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	25411,0	26441,7	26895,4	27371,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1276,0	1327,8	1350,5	1374,5
з бюджетом	888,0	924,0	939,9	956,5
Інша поточна дебіторська заборгованість	1918,0	1995,8	2030,0	2066,0
Гроші та їх еквіваленти	738,1	16185,6	31892,6	47934,8
Інші оборотні активи	1054,0	1096,8	1115,6	1135,3
Усього за розділом II	62096,4	80032,7	96835,2	114028,1

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Загальний обсяг оборотних активів в плановому періоді – це сума всіх планових значень по їх складових. Отже загальна сума оборотних активів ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» на кінець планового періоду (на 31.12.2024) становитиме 114028,1 тис. грн.

Плановий обсяг капіталу підприємства, який має відповідати плановій сумі його активів, розраховується за основними його складовими.

I. Планування власного капіталу (I розділ пасиву балансу)

Отже, планування нерозподіленого прибутку ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» на кінець періоду (31.12.2021) здійснюємо за такою формулою:

$$НПКін = НПпоч + ЧПпл * Кк, \quad (3.4)$$

де НПКін – нерозподілений прибуток на кінець періоду;

НПпоч – нерозподілений прибуток на початок періоду;

ЧПпл – чистий прибуток у плановому періоді.

Отримані результати планування узагальнені у таблиці 3.21.

Таблиця 3.21

**План власного капіталу ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»
2024 р., тис. грн.**

Показники	Факт	План		
	2021	2022	2023	2024
I. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	74,9	74,9	74,9	74,9
Капітал у дооцінках	1212,0	1212,0	1212,0	1212,0
Додатковий капітал	1514,0	1514,0	1514,0	1514,0
Резервний капітал	1016,0	1016,0	1016,0	1016,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3714,9	19489,5	35581,1	52005,7
Усього за розділом I	7531,8	23306,4	39398,0	55822,6

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Плановий обсяг власного капіталу підприємства є сумою обсягу всіх його складових. Отже, загальна сума власного капіталу ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» на кінець планового періоду (на 31.12.2024) становить 55822,6 тис. грн.

II. Планування позикового капіталу

Результати розрахунку коефіцієнту обороту представлено у таблиці 3.22.

Таблиця 3.22

Результати розрахунку показників оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2021 р., рази

Показники	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
1	2
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	x
Відстрочені податкові зобов'язання	x
Довгострокові кредити банків	144,20
Інші довгострокові зобов'язання	73,26
Довгострокові забезпечення	x
Цільове фінансування	x
Усього за розділом II	48,58
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	x
Короткострокові кредити банків	69,81
Поточна кредиторська заборгованість за:	x
довгостроковими зобов'язаннями	575,13

Продовження табл. 3.22

1	2
товари, роботи, послуги	2,82
розрахунками з бюджетом	18,87
у тому числі з податку на прибуток	x
розрахунками зі страхування	26,79
розрахунками з оплати праці	11,52
Поточні забезпечення	x
Доходи майбутніх періодів	x
Інші поточні зобов'язання	1,97
Усього за розділом III	0,95

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

На основі розрахованих коефіцієнтів обороту визначаються обсяги складових кредиторської заборгованості підприємства на плановий період.

Отримані результати планування узагальнені у таблиці 3.23.

Таблиця 3.23

План позикового капіталу ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»**2024 р., тис. грн.**

Показники	Факт	План		
	2021	2022	2023	2024
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Довгострокові кредити банків	412,0	428,7	436,1	443,8
Інші довгострокові зобов'язання	811,0	843,9	858,4	873,6
Усього за розділом II	1223,0	1272,6	1294,4	1317,4
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	851,0	885,5	900,7	916,7
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	103,3	107,5	109,3	111,3
товари, роботи, послуги	21077,7	21932,6	22309,0	22704,3
розрахунками з бюджетом	3148,0	3275,7	3331,9	3390,9
розрахунками зі страхування	2218,0	2308,0	2347,6	2389,2
розрахунками з оплати праці	5155,0	5364,1	5456,1	5552,8
Інші поточні зобов'язання	30121,0	31342,7	31880,5	32445,4
Усього за розділом III	62674,0	65216,1	66335,1	67510,5

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Отже, загальна сума поточних зобов'язань ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» на кінець планового періоду (на 31.12.2024) становить 67510,5 тис. грн.

Отже, плановий баланс підприємства ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» 2024 р. наведено в табл. 3.24.

Таблиця 3.24

Баланс підприємства ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2022

– 2024 р.р., тис. грн.

Показники	Факт	План			абсолютне відхилення			відносне відхилення		
	2021	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Нематеріальні активи	485,0	479,0	473,0	467,0	-6,0	-6,0	-6,0	-1,24	-1,25	-1,27
Незавершені капітальні інвестиції	833,0	833,0	833,0	833,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
Основні засоби	5164,4	5600,4	6036,4	6472,4	436,0	436,0	436,0	8,44	7,79	7,22
Інвестиційна нерухомість	218,0	218,0	218,0	218,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
Довгострокові фінансові інвестиції	511,0	511,0	511,0	511,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
Інші необоротні активи	2121,0	2121,0	2121,0	2121,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
Необоротні активи	9332,4	9762,4	10192,4	10622,4	430,0	430,0	430,0	4,61	4,40	4,22
Запаси	30811,3	32061,0	32611,2	33189,0	1249,7	550,1	577,8	4,06	1,72	1,77
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	25411,0	26441,7	26895,4	27371,9	1030,7	453,7	476,5	4,06	1,72	1,77
Дебіторська заборгованість за розрахунками:										
за виданими авансами	1276,0	1327,8	1350,5	1374,5	51,8	22,8	23,9	4,06	1,72	1,77
з бюджетом	888,0	924,0	939,9	956,5	36,0	15,9	16,7	4,06	1,72	1,77
Інша поточна дебіторська заборгованість	1918,0	1995,8	2030,0	2066,0	77,8	34,2	36,0	4,06	1,72	1,77
Гроші та їх еквіваленти	738,1	16185,6	31892,6	47934,8	15447,5	15707,0	16042,2	2092,88	97,04	50,30
Інші оборотні активи	1054,0	1096,8	1115,6	1135,3	42,8	18,8	19,8	4,06	1,72	1,77
Оборотні активи	62096,4	80032,7	96835,2	114028,1	17936,3	16802,5	17192,9	28,88	20,99	17,75
Активи	71428,8	89795,1	107027,6	124650,5	18366,3	17232,5	17622,9	25,71	19,19	16,47
Зареєстрований капітал	74,9	74,9	74,9	74,9	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
Капітал у дооцінках	1212,0	1212,0	1212,0	1212,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
Додатковий капітал	1514,0	1514,0	1514,0	1514,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
Резервний капітал	1016,0	1016,0	1016,0	1016,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. 3.24

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3714,9	19489,5	35581,1	52005,7	15774,6	16091,6	16424,6	424,63	82,57	46,16
Власний капітал	7531,8	23306,4	39398,0	55822,6	15774,6	16091,6	16424,6	209,44	69,04	41,69
Довгострокові кредити банків	412,0	428,7	436,1	443,8	16,7	7,4	7,7	4,06	1,72	1,77
Інші довгострокові зобов'язання	811,0	843,9	858,4	873,6	32,9	14,5	15,2	4,06	1,72	1,77
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1223,0	1272,6	1294,4	1317,4	49,6	21,8	22,9	4,06	1,72	1,77
Короткострокові кредити банків	851,0	885,5	900,7	916,7	34,5	15,2	16,0	4,06	1,72	1,77
Поточна кредиторська заборгованість за:										
довгостроковими зобов'язаннями	103,3	107,5	109,3	111,3	4,2	1,8	1,9	4,06	1,72	1,77
товари, роботи, послуги	21077,7	21932,6	22309,0	22704,3	854,9	376,3	395,3	4,06	1,72	1,77
розрахунками з бюджетом	3148,0	3275,7	3331,9	3390,9	127,7	56,2	59,0	4,06	1,72	1,77
розрахунками зі страхування	2218,0	2308,0	2347,6	2389,2	90,0	39,6	41,6	4,06	1,72	1,77
розрахунками з оплати праці	5155,0	5364,1	5456,1	5552,8	209,1	92,0	96,7	4,06	1,72	1,77
Інші поточні зобов'язання	30121,0	31342,7	31880,5	32445,4	1221,7	537,8	564,9	4,06	1,72	1,77
Поточні зобов'язання і забезпечення	62674,0	65216,1	66335,1	67510,5	2542,1	1119,1	1175,4	4,06	1,72	1,77
Капітал	71428,8	89795,1	107027,6	124650,5	18366,3	17232,5	17622,9	25,71	19,19	16,47

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Отже, у 2024 році порівняно з 2023 роком основні засоби зросли на 436 тис. грн., що призвело до зростання необоротних активів на 430 тис. грн.

Гроші та їх еквіваленти зросли на 16042,2 тис. грн., що призвело до зростання на 17192,9 тис. грн. оборотних активів.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) зростає на 16424,6 тис. грн., що призвело до зростання власного капіталу на 16424,6 тис. грн.

Інші довгострокові зобов'язання зростають на 15,2 тис. грн., що призведе до зростання довгострокових зобов'язань на 22,9 тис. грн.

Інші поточні зобов'язання зростають на 564,9 тис. грн. та поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги зростає на 395,3 тис. грн., що призведе до зростання поточних зобов'язань на 1175,4 тис. грн. або на 1,77%.

Показники рентабельності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2022 – 2024 рр. наведено у табл. 3.25.

Таблиця 3.25

**Показники рентабельності господарської діяльності ТОВ
«ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2022 - 2024 рр., %**

Показники	2021	2022	2023	2024	абсолютне відхилення		
					2022	2023	2024
Рентабельність продажу	28,48	25,52	25,59	25,67	-2,96	0,07	0,07
Рентабельність основної діяльності	42,06	34,94	35,04	35,14	-7,12	0,10	0,10
Рентабельність власного капіталу	224,64	67,68	40,84	29,42	-156,95	-26,84	-11,42
Період окупності власного капіталу	0,45	1,48	2,45	3,40	1,03	0,97	0,95
Рентабельність усього капіталу підприємства	23,69	17,57	15,04	13,18	-6,12	-2,53	-1,86

Джерело: сформовано на основі звітності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»

Виходячи з рентабельності продажів, відсоток здатності підприємства контролювати собівартість продукції у 2023 році порівняно з 2022 роком зросте на 0,07%, у 2024 році порівняно з 2023 роком зросте на 0,07%.

Рентабельність основної діяльності у 2023 році порівняно з 2022 роком зросте на 0,10%, у 2024 році порівняно з 2023 роком зросте на 0,10%.

Рентабельність власного капіталу у 2023 році порівняно з 2022 роком зменшиться на 26,84%, у 2024 році порівняно з 2023 роком зменшиться на 11,42%.

Рентабельність усього капіталу підприємства у 2023 році порівняно з 2022 роком зменшиться на 2,53%, у 2024 році порівняно з 2023 роком зменшиться на 1,86%.

ВИСНОВКИ

Виходячи із дослідження удосконалення діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання можна дійти наступних висновків:

1. Ефективність діяльності підприємства - це комплексна характеристика, яка віддзеркалює рівень використання ресурсних витрат, здатність досягати намічених цілей та спроможність до стійкої життєдіяльності у конкурентному ринковому середовищі. Для її розрахунку необхідно застосовувати комплексний підхід, який включає сукупність критеріїв оцінки ефективності діяльності підприємства: результативність його витрат, цільову результативність та конкурентоспроможність.

2. Залежно від форми подання результатів і витрат розрізняють наступні категорії ефективності: технічна ефективність – результати й витрати вимірюються в натурально-речовинній формі; економічна ефективність – результати й витрати оцінюються у вартісній формі; соціально-економічна ефективність – ураховуються не тільки економічні, але й соціальні наслідки реалізації заходу

3. Методи визначення ефективності діяльності підприємства згідно світового досвіду: Модель Дюпона; Система «Модернсофт»; Метод ланцюгових підстановок; Модель SGR; Система SWOT-аналізу.

4. ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» засноване у 2009 році в місті Києві. Видами діяльності підприємства є: виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик; діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами; роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами; посередництво за договорами по цінних паперах або товарах; консультування з питань комерційної діяльності та управління. Чистий дохід від реалізації послуг у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 7,84%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 6,46%. У 2020 році чистий прибуток

підприємства зменшився на 0,6%. У 2021 році відбулось його зменшення порівняно з 2020 роком на 18,09%.

5. Коефіцієнт фінансової автономії у 2020 році порівно з 2019 роком на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» не змінився, а у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 1%, що свідчить про негативну тенденцію в діяльності підприємства протягом 2017 – 2021 років, та перебуває поза межами нормативного значення - більше 0,5. За допомогою своїх ліквідних активів підприємство здатне розрахуватися по своїх поточних зобов'язаннях на 103% у 2019 році, на 102% у 2020 році, на 99% у 2021 році, нормативне значення більше 200%, а отже загальна ліквідність перебуває поза межами нормативного значення. За допомогою своїх швидко ліквідних активів підприємство здатне розрахуватися по своїх поточних зобов'язаннях на 45% у 2019 році, на 44% у 2020 році, на 48% у 2021 році, нормативне значення більше 100%, а отже проміжна ліквідність перебуває поза межами нормативного значення. За допомогою своїх найбільш ліквідних активів підприємство здатне розрахуватися по своїх поточних зобов'язаннях на 1,5% у 2019 році, на 1,3% у 2020 році, на 1,2% у 2021 році, нормативне значення більше 20%, а отже абсолютна ліквідність перебуває поза межами нормативного значення. Продуктивність праці в 2020 році порівняно з 2019 роком зросла на 70,45 тис. грн., в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 237,43 тис. грн., це свідчить про погіршення ефективності управління персоналом. Виходячи з рентабельності продажів, відсоток здатності підприємства контролювати собівартість продукції 30,15% в 2019 році, 32,52% в 2020 році, 28,48% в 2021 році, отже рентабельність у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась 4,04%, що є негативним в діяльності підприємства. Рентабельність усього капіталу підприємства становила в 2019 році 31,79%, в 2020 році 31,46%, в 2021 році 23,69%, отже рентабельність у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 7,77%, що є негативним в діяльності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД».

6. Експорт на підприємстві протягом 2017 - 2021 років зменшився, у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 2758,93 тис. грн. або на 14,23%, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 2898,49 тис. грн. або на 17,42%. Найбільшу питому вагу в експорті ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» протягом 2017 - 2021 років займала фарба – 6472 тис. грн. Найбільший обсяг експорту ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 роках спостерігається в Республіку Польща – 3038,36 тис. грн. Рентабельність ЗЕД на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр. становить в межах 43,79 – 76,61%, що свідчить про досить високу результативність зовнішньоекономічної діяльності на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 - 2021 рр. Чистий дохід від зовнішньоекономічної діяльності більша ніж собівартість зовнішньоекономічної діяльності на 1,93 у 2019 році, на 1,53 у 2020 році, на 1,66 у 2021 році. На основі проведеного коефіцієнтного аналізу можна сказати, що зовнішньоекономічний контракт на експорт фарб в Польщу є ефективним, тому що базовий коефіцієнт експорту та альтернативний коефіцієнт ефективності експорту більше одиниці. А це означає, що прибуток від експорту фарб в Польщу на зовнішньому ринку є вищим ніж прибуток від реалізації такої ж партії фарб на внутрішньому ринку. Також необхідно зазначити, що при реалізації даної угоди експортні витрати не перевищують експортний дохід. Отже використання запропонованої угоди є доцільним тому що згідно з даними коефіцієнтного аналізу, угода є ефективною.

7. Проблемні аспекти господарської діяльності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»: зменшення чистого доходу у 2021 році порівняно з 2020 роком на 4103 тис. грн.; зменшення інших операційних витрат у 2021 році порівняно з 2020 роком на 4700 тис. грн.; зменшення чистого фінансового результату у 2021 році порівняно з 2020 роком на 3738 тис. грн.; зменшення коефіцієнта автономії у 2021 році порівняно з 2020 роком на 1%; зменшення загального коефіцієнта покриття у 2021 році порівняно з 2020 роком на 3%; зменшення коефіцієнта абсолютної ліквідності покриття у 2021 році порівняно

з 2020 роком на 0,2%; зменшення рентабельності продажу у 2021 році порівняно з 2020 роком на 4,04%; зменшення рентабельності капіталу у 2021 році порівняно з 2020 роком на 7,7%; зменшення коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості у 2021 році порівняно з 2020 роком на 0,57 разів; зменшення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості у 2021 році порівняно з 2020 роком на 0,13 разів; зменшення продуктивності праці у 2021 році порівняно з 2020 роком на 237,43 тис. грн. Проблемні аспекти експортної діяльності ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»: зменшення експорту у 2021 році порівняно з 2020 роком на 2898,49 тис. грн.; зменшення абсолютного ефекту від експорту у 2021 році порівняно з 2020 роком на 327,94 тис. грн.; зменшення експорту до Румунії, Молдови, Угорщини, Словаччини, Туреччини, Грузії, Азербайджану та Литви.

8. Шляхами вдосконалення діяльності підприємства у 2022 - 2024 роках є: модернізація обладнання технічного відділу; вдосконалення управління дебіторською заборгованістю; зниження витрат шляхом зменшення працівників підприємства; стимулювання попиту шляхом розміщення реклами в INTERNET. Резерви щодо вдосконалення управління операцій з експорту на ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД»: пошук нових ринків збуту своєї продукції; застосування засобів страхування валютних ризиків; організація потрібних строків поставки; оптимізація накладних витрат; встановлення програми по митному законодавству України MDOffice.

9. У 2024 році порівняно з 2023 роком чистий дохід зросте на 1,77%, собівартість зросте на 1,77%, що призведе до зростання валового прибутку на 1,77%, що призведе до зростання фінансового результату від операційної діяльності на 1,77% та чистого фінансового результату на 2,07%. У 2024 році порівняно з 2023 роком основні засоби зросли на 436 тис. грн., що призвело до зростання необоротних активів на 430 тис. грн. Гроші та їх еквіваленти зросли на 16042,2 тис. грн., що призвело до зростання на 17192,9 тис. грн. оборотних активів. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) зросте на 16424,6 тис. грн., що призвело до зростання власного капіталу на 16424,6 тис. грн. Інші

довгострокові зобов'язання зростуть на 15,2 тис. грн., що призведе до зростання довгострокових зобов'язань на 22,9 тис. грн. Інші поточні зобов'язання зростуть на 564,9 тис. грн. та поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги зросте на 395,3 тис. грн., що призведе до зростання поточних зобов'язань на 1175,4 тис. грн. або на 1,77%. Виходячи з рентабельності продажів, відсоток здатності підприємства контролювати собівартість продукції у 2023 році порівняно з 2022 роком зросте на 0,07%, у 2024 році порівняно з 2023 роком зросте на 0,07%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/43615>.
2. Афанасьєв М.В., Гончаров А.Б. Економіка підприємства: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни /За ред. М.В. Афанасьєва. - Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. - 410 с.
3. Белобородова М. В. Підвищення ефективності діяльності підприємства на основі управління бізнес-процесами [Електронний ресурс] / М. В. Белобородова, К. М. Зайченко // Бізнес Інформ. - 2021. - № 12. - С. 294-300.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. - К.: Атіка, 2004. - 480 с.
5. Бочан І. О. Підвищення ефективності діяльності малих підприємств сфери послуг [Електронний ресурс] / І. О. Бочан, Т. О. Скрипко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2020. - Вип. 41. - С. 4-10. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2020_41_3
6. Выборнов В.И., Маврищев В.С. Экономическая эффективность промышленного производства. - 2-е изд., перераб. и доп. - Мн.: Высш. школа, 1982. - 270 с.
7. Голубєв А. К. Економіка підприємства : навч.посібн. / А. К. Голубєв. - О.: [б. в.], 2013. - 200 с.
8. Гончаров В.И. Менеджмент: Учеб. пособие. - Мн.: Мисанта, 2003. - 624 с.
9. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погріщук ; Терноп. нац. екон. ун-т. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 303 с. :
10. Грузинов В.П. Экономика предприятия: Учебник для вузов. - М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. - 535 с.

11. Дробишева О. О. Шляхи підвищення економічної ефективності діяльності підприємств, які займаються торгівлею деревиною [Електронний ресурс] / О. О. Дробишева, А. С. Соколова // Вісник Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Економічні науки. - 2020. - Вип. 1. - С. 5-11. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdndiceen_2020_1_3
12. Дронова А. Ю. Рентабельність як складова оцінки ефективності діяльності торговельних підприємств на ринку нафтопродуктів України [Електронний ресурс] / А. Ю. Дронова // Економіка промисловості. - 2011. - № 1. - С. 140-146. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econpr_2011_1_23.pdf
13. Економіка підприємства : навч. посіб. / [О. А. Гриценко та ін.] ; за заг. ред. Л. С. Шевченко ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - Х. : Право, 2011. - 205 с.
14. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [С. П. Кирильчук та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. Акад. екон. наук України, засл. працівника освіти Автоном. Республіки Крим С. П. Кирильчук ; Крим. екон. ін-т, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - Сімф. : КЕІ ДВНЗ "КНЕУ ім. В. Гетьмана", 2013. - 442 с.
15. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [В. В. Краснова та ін.] ; за заг. ред. В. В. Краснової ; Донец. нац. ун-т, Екон. ф-т. - Донецьк : ДонНУ, 2012. - 502 с.
16. Економіка підприємства : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Мельник Л. Г. та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Г. Мельника. - Суми: Університетський книга, 2012. - 863 с.
17. Зайцев Н.Л. Экономика, организация и управление предприятием: Учеб. пособие. - М.: ИНФРА-М, 2004. - 491 с.
18. Зось-Кіор М. В. Управління стратегією підвищення ефективності діяльності аграрного підприємства [Електронний ресурс] / М. В. Зось-Кіор, В. Ю. Ільїн, І. О. Жмурко // Інфраструктура ринку. - 2020. - Вип. 40. - С. 193-197. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2020_40_36

19. Іваниенко В.В. Финансовый анализ: Учеб. пособие. - 2-е изд. - Х.: Издательский дом «ИНЖЭК», 2003. - 176 с.
20. Иващенко Н.П. Экономика фирмы: Учебник. - М.: ИНФРА, 2006. - 528 с.
21. Ільєнко О. В. Удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності непрофільної діяльності транспортних підприємств [Електронний ресурс] / О. В. Ільєнко, О. В. Ключківський // Причорноморські економічні студії. - 2020. - Вип. 50(2). - С. 28-33. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_50\(2\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_50(2)__7)
22. Камінська І. М. Теоретико-методичні підходи до аналізу ефективності діяльності підприємства [Електронний ресурс] / І. М. Камінська, Н. В. Ковальчук, А. С. Демидович, І. П. Горчинська // Економічний форум. - 2021. - № 2. - С. 79-87. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2021_2_12
23. Кантор Е.Л. Экономика предприятия. - СПб.: Питер, 2002. - 352 с.
24. Клименко В. В. Ефективність діяльності підприємств на ринку логістичних послуг в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Клименко, Г. М. Лозова // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - 2021. - Вип. 17(2). - С. 94-108. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2021_17\(2\)__11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2021_17(2)__11)
25. Ковалев В.В., Волкова О.Н. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. - М.: ПБОЮЛ Гриженко Е.М., 2000. - 424 с.
26. Коваленко О. М. Технологічні аспекти оцінки ефективності діяльності підприємств [Електронний ресурс] / О. М. Коваленко, О. В. Станіславик // Економіка. Фінанси. Право. - 2020. - № 10. - С. 27-31.
27. Коваль О. А. Рентабельність як показник економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / О. А. Коваль. // Економіка. Управління. Інновації. - 2014. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2014_1_50.pdf
28. Ковальський А. О. Трендовий аналіз діяльності підприємств комунальної інфраструктури як передумова ефективного інвестування [Електронний ресурс] / А. О. Ковальський, Р. В. Кузіна // Науковий погляд:

економіка та управління. - 2020. - № 2. - С. 210-213. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2020_2_39

29. Комплексные оценки в системе управления предприятием / Белый А.П., Лысенко Ю.Г., Мадых А.А. и др.; Под общ. ред. Ю.Г. Лысенко. - Донецк: ООО «Юго-Восток», Лтд», 2003. - 120 с.

30. Лихолат С. М. Економіка підприємства : навч.-метод. посіб. / Лихолат С. М., Городня Т. А. ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Л.: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010. - 184 с.

31. Лямець В.І., Тевяшев А.Д. Системний аналіз. Вступний курс. - 2-е вид., пере- роб. та допов. - Х.: ХНУРЕ, 2004. - 448 с.

32. Мазур Ю. В. Основні підходи до рейтингової оцінки ефективності діяльності підприємств, що надають послуги перевезення вантажів [Електронний ресурс] / Ю. В. Мазур // Бізнес-навігатор. - 2020. - Вип. 1. - С. 146-153. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2020_1_28

33. Маркіна І. А. Методологічні питання ефективності управління // Фінанси України. - 2000. - № 6. - С. 24-32.

34. Марченко В. М. Напрями підвищення економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / В. М. Марченко, О. В. Місяйло // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. - 2020. - Вип. 2. - С. 246-251. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sxeebu_2020_2_38

35. Мейер, Маршал В. Оценка эффективности бизнеса: Пер. с англ. А.О. Корсунский. - М.: ООО «Вершина», 2004. - 272 с.

36. Мельник О. М. Підвищення ефективності діяльності підприємств за рахунок удосконалення системи збуту продукції [Електронний ресурс] / О. М. Мельник, В. С. Виздрик // Формування ринкових відносин в Україні. - 2022. - № 3. - С. 74-78. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2022_3_12

37. Нараєвський С. В. Аналіз ефективності функціонування та здійснення зовнішньоекономічної діяльності вітчизняними та зарубіжними фармацевтичними компаніями шляхом оцінки фінансової стійкості

підприємств [Електронний ресурс] / С. В. Нараєвський, С. Г. Корольова. // Ефективна економіка. - 2020. - № 4. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_4_64

38. Нездоймінов С. Г. Заходи забезпечення ефективності господарської діяльності готельного підприємства [Електронний ресурс] / С. Г. Нездоймінов, Г. О. Княжковська // Інфраструктура ринку. - 2020. - Вип. 41. - С. 117-122. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2020_41_22

39. Нусинов В.Я., Турило А.М., Темченко А.Г. Экономический анализ деятельности предприятий и объединений в промышленности: Учеб. пособие. - Кривой Рог: Минерал, 1999. - 172 с.

40. Онокало В. Г. Ефективна оцінка діяльності підприємств у сучасних умовах [Електронний ресурс] / В. Г. Онокало // Економічний простір. - 2020. - № 161. - С. 73-77. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2020_161_15

41. Орлов П.А. Экономика предприятия: Учеб. пособие. - Х.: РИО ХГЭУ, 2000. - 401 с.

42. Осадча А. Г. CVP-аналіз як ефективний засіб в планування і прогнозування діяльності підприємств [Електронний ресурс] / А. Г. Осадча, Н. М. Брик // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. - 2020. - Вип. 1. - С. 153-167. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgrp_ekon_2020_1_16

43. Осипов В.І. Економіка підприємства: Підручник. - О.: Маяк, 2005. - 724 с.

44. Отенко І. П. Ефективність як основне поняття та критерій діяльності підприємства [Електронний ресурс] / І. П. Отенко // Бізнес Інформ. - 2020. - № 6. - С. 190-195. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_6_26

45. Падерин И.Д. Научные и практические аспекты повышения экономической эффективности современного предприятия // Вісник Академії економічних наук України. - 2003. - №1. - С. 89-95.

46. Петриченко А. І. Методика Total Cost Management як інструмент підвищення ефективності операційної діяльності будівельних підприємств [Електронний ресурс] / А. І. Петриченко // Управління розвитком складних систем. - 2020. - Вип. 43. - С. 174-181. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Urss_2020_43_26
47. Петрушка Т. О. Підвищення ефективності господарської діяльності як чинник економічного розвитку підприємств [Електронний ресурс] / Т. О. Петрушка, О. Ю. Ємельянов, О. Б. Курило. // Ефективна економіка. - 2020. - № 12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_12_23
48. Пилипенко А. А. Стан та результати ефективності діяльності підприємств промисловості [Електронний ресурс] / А. А. Пилипенко, Г. В. Строкович // Причорноморські економічні студії. - 2020. - Вип. 54. - С. 137-142. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_54_24
49. Пилипенко В. В. Основні фактори впливу на підвищення економічної ефективності діяльності підприємств [Електронний ресурс] / В. В. Пилипенко, Т. М. Кибенко // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. - 2020. - № 9(1). - С. 67-71. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2020_9\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2020_9(1)_9)
50. Піддубна Л.І., Піддубна А.І. Конкурентоспроможність у новій системі координат // Економіка розвитку. - 2005. - № 2(30). - С. 24-29.
51. Піддубний В. А. Підвищення ефективності діяльності підприємств індустрії гостинності за рахунок організації міні-виробництв харчової продукції [Електронний ресурс] / В. А. Піддубний, Г. М. Тарасюк, А. О. Чагайда, С. В. Красножон // Формування ринкових відносин в Україні. - 2020. - № 5. - С. 76-82. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2020_5_12
52. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник. - К.: КНЕУ, 2003. - 608 с.
53. Полякова Ю. В. Сучасні підходи до оцінювання ефективності діяльності підприємств енергетичної сфери [Електронний ресурс] / Ю. В. Полякова, О. Є. Шайда, З. Г. Новосад // Вчені записки Таврійського національного

- університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. - 2020. - Т. 31(70), № 3(1). - С. 82-85. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2020_31\(70\)_3\(1\)__16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2020_31(70)_3(1)__16)
54. Потанер Л. Д. Підвищення ефективності збутової діяльності малих і середніх аграрних підприємств [Електронний ресурс] / Л. Д. Потанер, Р. В. Морозов // Вісник Херсонського національного технічного університету . - 2021. - № 1. - С. 250-256. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtu_2021_1_34
55. Рибачук-Ярова Т. В. Управління ефективністю операційної діяльності підприємств-виробників ігристих вин в умовах зростання імпорту [Електронний ресурс] / Т. В. Рибачук-Ярова, І. В. Тюха, С. П. Дунда // Наукові праці Національного університету харчових технологій. - 2021. - Т. 27, № 2. - С. 65-73. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2021_27_2_8
56. Савицкая Г.В. Экономический анализ: Учебник. - 9-е изд., испр. - М.: Новое знание, 2004. - 640 с.
57. Сахно А. А. Визначення ефективності економічної діяльності малих сільськогосподарських підприємств методом аналізу середовища функціонування [Електронний ресурс] / А. А. Сахно, І. О. Павлюк // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - 2021. - № 2. - С. 37-49. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2021_2_5
58. Семененко О. Г. Моделювання впливу ефективності діяльності підприємства на оцінку вартості бізнесу [Електронний ресурс] / О. Г. Семененко, О. С. Черняєв // Економічний вісник університету. - 2021. - Вип. 51. - С. 79-89. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2021_51_13
59. Слюсарева Л. В. До питання оцінювання ефективності закупівельної діяльності комунальних підприємств [Електронний ресурс] / Л. В. Слюсарева, Є. І. Нуріахметов // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. - 2021. - № 5(1). - С. 85-90. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2021_5\(1\)__13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2021_5(1)__13)

60. Сотник А. А. Організація комплексного дослідження ефективності господарської діяльності підприємства [Електронний ресурс] / А. А. Сотник // Економіка, управління та адміністрування. - 2020. - № 2. - С. 63-68. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2020_2_11
61. Стратегічні цілі і моделі ефективної діяльності підприємства: Навч. посібник / Сіроштан М.А., Потапов В.І., Білявцев М.І. та ін. - Х.: Око, 1999. - 216 с.
62. Сударкіна С. П. Економіка підприємства: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форми навчання / С. П. Сударкіна, О. О. Гаврись ; Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". - Х.: Підруч. НТУ "ХПІ", 2012. - 99 с.
63. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ: Учеб. пособие. - К.: МАУП, - 368 с.
64. Федорова Н.Н. Организационная структура управления предприятием: Учеб. пособие. - М.: ТК Велби, 2003. - 256 с.
65. Федулова Л.І. Менеджмент організацій: Підручник. - К.: Либідь, 2003. - 448 с.
66. Шарко Є. І. Підвищення ефективності діяльності малого підприємства шляхом оптимізації оподаткування та залучення зовнішнього аудиту [Електронний ресурс] / Є. І. Шарко // Креативний простір. - 2021. - № 5. - С. 33-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kprg_2021_5_19
67. Шевченко А. А. Дослідження факторів впливу на ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні [Електронний ресурс] / А. А. Шевченко, О. П. Петренко, В. О. Орлова // Наукові горизонти. - 2020. - Т. 23, № 9. - С. 68–76. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhnau_2020_23_9_10
68. Шеремет А. Д., Сайфулин Р.С. Методика финансового анализа. - М.: ИНФРА-М, 1996. - 176 с.
69. Юнацький М. О. Пошук резервів підвищення ефективності діяльності підприємства молочної галузі за допомогою факторного аналізу прибутку [Електронний ресурс] / М. О. Юнацький, С. С. Сіраш // Причорноморські

економічні студії. - 2020. - Вип. 50(2). - С. 7-12. - Режим доступу:
[http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_50\(2\)__3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_50(2)__3)

70. Яскал І. В. Проблеми оцінки ефективності діяльності державних підприємств в Україні [Електронний ресурс] / І. В. Яскал, О. О. Яскал, К. В. Панчук // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. - 2020. - Вип. 4. - С. 76-83. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sxeebu_2020_4_15

71. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у 2017 – 2021 рр., тис. грн.

Актив	2017	2018	2019	2020	2021
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	270,0	382,0	430,0	453,0	485,0
первісна вартість	558,0	596,0	633,0	658,0	696,0
накопичена амортизація	288,0	214,0	203,0	205,0	211,0
Незавершені капітальні інвестиції	189,0	564,0	589,0	856,0	833,0
Основні засоби	14302,6	6385,4	3043,3	4078,5	5164,4
первісна вартість	18518,6	11516,4	8589,3	9565,5	10215,4
знос	4216,0	5131,0	5546,0	5487,0	5051,0
Інвестиційна нерухомість	125,0	129,0	214,0	213,0	218,0
Довгострокові біологічні активи					
Довгострокові фінансові інвестиції:					
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	122,0	315,0	317,0	418,0	511,0
інші фінансові інвестиції					
Довгострокова дебіторська заборгованість					
Відстрочені податкові активи					
Інші необоротні активи	1112,0	1315,0	1418,0	1516,0	2121,0
Усього за розділом I	16120,6	9090,4	6011,3	7534,5	9332,4
II. Оборотні активи					
Запаси	25211,2	28217,4	32560,8	31511,7	30811,3
Поточні біологічні активи					
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	16896,0	17513,0	19814,0	20816,0	25411,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
за виданими авансами	2126,0	2529,0	2031,0	1156,0	1276,0
з бюджетом	1311,0	1014,0	1016,0	789,0	888,0
у тому числі з податку на прибуток					
Інша поточна дебіторська заборгованість	2256,0	2214,0	2018,0	2016,0	1918,0
Поточні фінансові інвестиції					
Гроші та їх еквіваленти	511,1	596,2	841,7	756,3	738,1
Витрати майбутніх періодів					
Інші оборотні активи	1089,0	1054,0	1078,0	1078,0	1054,0
Усього за розділом II	49400,3	53137,6	59359,5	58123,0	62096,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття					
Баланс	65520,9	62228,0	65370,8	65657,5	71428,8
I. Власний капітал					
Зареєстрований капітал	74,9	74,9	74,9	74,9	74,9
Капітал у дооцінках	215,0	218,0	1056,0	1156,0	1212,0
Додатковий капітал	1214,0	1568,0	1589,0	1423,0	1514,0
Резервний капітал	514,0	517,0	825,0	829,0	1016,0

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3333,5	3221,8	3556,7	3898,2	3714,9
Неоплачений капітал					
Вилучений капітал					
Усього за розділом I	5351,4	5599,7	7101,6	7381,1	7531,8
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання					
Довгострокові кредити банків	55,0	68,0	511,0	501,0	412,0
Інші довгострокові зобов'язання	277,0	219,0	565,0	814,0	811,0
Довгострокові забезпечення					
Цільове фінансування					
Усього за розділом II	332,0	287,0	1076,0	1315,0	1223,0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1416,0	1058,0	1011,0	1314,0	851,0
Поточна кредиторська заборгованість за:					
довгостроковими зобов'язаннями	221,6	225,8	213,4	158,9	103,3
товари, роботи, послуги	24297,9	22690,5	20307,8	17979,5	21077,7
розрахунками з бюджетом	3314,0	3516,0	3817,0	3918,0	3148,0
у тому числі з податку на прибуток					
розрахунками зі страхування	2526,0	2528,0	2412,0	2317,0	2218,0
розрахунками з оплати праці	5546,0	5512,0	6311,0	5455,0	5155,0
Поточні забезпечення					
Доходи майбутніх періодів					
Інші поточні зобов'язання	22516,0	20811,0	23121,0	25819,0	30121,0
Усього за розділом III	59837,5	56341,3	57193,2	56961,4	62674,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття					
Баланс	65520,9	62228,0	65370,8	65657,5	71428,8

Додаток Б

Звіт про фінансові результати ТОВ «ЄВРОПРОЕКТ УКРАЇНА ЛТД» у
2017 – 2021 рр., тис. грн.

Звіт про фінансові результати	2017	2018	2019	2020	2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	55811	53211	68917	63514	59411
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	43211	42516	48599	44211	40225
Валовий:					
прибуток	12600	10695	20318	19303	19186
збиток					
Інші операційні доходи	12216	15896	16789	19214	14514
Адміністративні витрати	5111	4836	4879	4526	4311
Витрати на збут	3011	3022	2858	3016	3339
Інші операційні витрати	2226	2019	1916	2521	2121
Фінансовий результат від операційної діяльності:					
прибуток	14468	16714	27454	28454	23929
збиток					
Дохід від участі в капіталі	511	525	898	416	431
Інші фінансові доходи	1615	1814	1219	1056	1018
Інші доходи					
Фінансові витрати	3531	3621	4141	4521	4544
Втрати від участі в капіталі					
Інші витрати	145	149	88	214	201
Фінансовий результат до оподаткування:					
прибуток	12918	15283	25342	25191	20633
збиток					
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2325	2751	4562	4534	3714
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування					
Чистий фінансовий результат:					
прибуток	10593	12532	20780	20657	16919
збиток					